T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ANNE BABASI BOŞANMIŞ VE BOŞANMAMIŞ OLAN ERGENLERİN İNTERNET BAĞIMLILIĞI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Gülşen ARSLAN
100036476

İSTANBUL - 2017

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ANNE BABASI BOŞANMIŞ VE BOŞANMAMIŞ OLAN ERGENLERİN İNTERNET BAĞIMLILIĞI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Gülşen ARSLAN
100036476

Danışman
Doç. Dr. Cihad DEMİRLİ

İSTANBUL - 2017

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ONAY SAYFASI

Yüksek lisans öğrencisi Gülşen Arslan'ın "*Anne Babası Boşanmış ve Boşanmamış Ergenlerin İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin İncelenmesi*" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans tezi olarak (oybirliği _ / ~~oyçokluğu~~ _) ile başarılı bulunmuştur.

	Adı- Soyadı	İmza
Tez Danışmanı	**: Doç. Dr. Cihad Demirli**	.....
Juri Üyesi	**: Prof. Dr. Halil Ekşi**	.....
Juri Üyesi	**: Yrd. Doç. Dr. Hanifi Parlar**	.....

Etik Kurallarına Uygunluk Yazısı

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, Bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

TEŞEKKÜRLER

Öğrenim hayatım boyunca maddi-manevi desteklerini esirgemeyen, inandığım yolda ilerlemem ve hayallerimi gerçekleştirmem için bana cesaret veren babam İsmail Arslan'a, annem Neşe Arslan'a, kardeşlerim Gülşah Arslan, Atakan Arslan ve Ayberk Arslan'a, evliliğimizin ilk yılı olmasına rağmen her konuda bana sevgisiyle ve yardımseverliği ile destek veren eşim Mustafa Aksu'ya sonsuz teşekkür ederim.

Araştırma sürecim boyunca beni cesaretlendirip, çalışmamı hızlı bir şekilde bitirmeme destek olan danışmanım Doç. Dr. Cihad Demirli ’ye, çalışmam konusunda beni yönlendiren ve yol gösteren Araştırma Görevlisi Lütfü Çakır’a, istatistiksel analizlerim konusunda bana yol gösteren Araştırma Görevlisi Mehmet Sağlam'a çok teşekkür ederim.

Araştırmam sırasında beni anlayışla karşılayan ve destekleyen birlikte çalıştığım okul müdürüm Gürkan Sinan'a müdür yardımcılarım Emir Ercan'a ve Barış Bilir'e, okulda olamadığım zamanlarda desteğini bir an bile esirgemeyen çalışma arkadaşım Ayça Gül Çiçek'e teşekkürü bir borç bilirim. Sizler olmasaydınız hayatıma bu kadar kısa zamanda bu kadar çok şey katamaz, bu kadar kısa sürede tezimi bu seviyeye getiremezdim.

ÖZET

Günümüzde internetin hayatı kolaylaştırıyor olması insanları internete bağımlı bir hale getirebiliyor. Bu olumsuzluktan en fazla toplumda interneti en fazla kullanan kesim olan gençler etkilenmektedir.

Bu araştırma lise eğitim düzeyindeki ergenlerin internet kullanımlarının anne babalarının boşanmış veya boşanmamış olmasıyla ilişkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. İnternet bağımlılığının birçok demografik değişkene göre daha önceki çalışmalarda incelenip anne babanın boşanmış veya boşanmamış olması değişkenine göre ilk kez bu çalışmada incelenecek olması araştırmanın önemini oluşturmaktadır. Araştırmanın ilgili literatüründe bağımlılık, internet bağımlılığı, ergenlik dönemi ve boşanma kavramları hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırma ilişkisel tarama yöntemiyle yapılmış olup araştırmanın örneklemini 90 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilere kişisel bilgi formuyla birlikte 2009 yılında Selim GÜNÜÇ tarafından geliştirilen geçerlilik güvenilirlik katsayısı 0,95 olan ve beşli likert tipiyle oluşturulmuş internet bağımlılığı ölçeği uygulanmıştır. Veri analizinde kişisel bilgi formunda yer alan ifadelere yönelik tanımlayıcı istatistiklerin hesaplanmasında frekans analizi, ölçeğin faktör yapısının ve boyutlarının belirlenmesinde faktör analizi, normal dağılıma uygunluğunun belirlenmesinde Kolmogorov Smirnov testi, farklılık testlerinde ise normalliğin sağlanması nedeniyle bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü ANOVA testine yer verilmiştir.

Çalışmanın sonuçlarına göre internet bağımlılığının aile gelir durumu, yaş, baba eğitim durumu, internete girme zamanı, serbest zaman ve kaçıncı çocuk olma değişkenlerine göre değişmediği saptanırken cinsiyet, kardeş sayısı, anne babanın boşanmış olması, anne ve babanın tekrar başka partnerlerle evlenmiş olması, ergenin hangi ebeveyni ile birlikte yaşadığı, anne eğitim durumu, anne ve babanın mesleği, bilgisayarın evde hangi ortamda olduğu, cep telefonundan internete bağlanma durumu, günlük internet kullanım süresi, sosyal paylaşım sitelerine üyelik, internet kullanımın anne baba tarafından denetlenmesi değişkenlerinde anlamlı şekilde farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnternet Bağımlılığı, Ergenlik, Boşanma.

ABSTRACT

Nowadays, the fact that internet facilitate people's life but makes them more addicted to the internet. This negativity, is most effected by the young people which uses the internet most in society.

This research was conducted, to investigate the relationship level between the internet uses of adolescent at hight school and their family marital status if they are divorced or not. At the same time, demographic information of internet usage at different dimensions will also be discussed. Internet dependency has been studied in previous studies according to many demographic variables, but the facts that internet dependency according to family mariatal status will be examined for the first time in this study.

This research was conducted by using relational screening method, and 90 high school student constitute as a sample for this research. The internet addiction scale, was developed by Selim GÜNÜÇ in 2009, this method was developed with a reliability coefficient of 0.95 and fifth point of likert type was applied.

According to the results of the this study, it was determined that internet addiction does not change according to the family income status, age, father's education status, internet average surfing time, total free time of children. However, gender, number of siblings, parents marriage status, parent's marriage with other partners, which parent the child lives with, mother's education, mother and father's occupation, computer availability at home, internet connection via phone, membership to social network websites, parents supervision of internet uses were found to be significantly different.

Keywords: Internet Addiction, Adolescence, Divorce.

İÇİNDEKİLER

Sayfa no

ONAY SAYFASI ..... **ii**
ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **viii**
1.GİRİŞ **1**
1.1. Problem Durumu 2
1.2.Araştırmanın Amacı 2
1.2.1. Alt Amaçlar 2
1.3. Araştırmanın Önemi 3
1.4. Kapsam ve Sınırlılıklar 4
2.İLGİLİ LİTERATÜR **5**
2.1.BAĞIMLILIK 5
2.1.1Bağımlılık Türleri 5
2.2.İNTERNET BAĞIMLILIĞI 7
2.2.1. İnternet Nedir? 7
2.2.2.İnternet Bağımlılığı Nedir? 8
2.2.3.İnternet Bağımlılığı Tanı Ölçütleri 10
2.3. ERGENLİK 12
2.3.1. Ergenlikle Gelişim 13
2.4.BOŞANMA 15
2.4.1. Aile Nedir? 15
2.4.2.Boşanma Nedir? 15
2.4.3. Boşanma Modelleri 16
2.4.3. Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri 19
2.4.4. Boşanmanın Yetişkinler Üzerindeki Etkileri 22
3. YÖNTEM **24**
3.1. Araştırmanın Modeli 24
3.2. Çalışma Grubu 24
3.4. Veri Toplama Araçları 24

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu 25
3.4.2. İnternet Bağımlılığı Ölçeği 25
3.5. Verilerin Analizi 26
4. BULGULAR VE YORUMLAR 28
4.1.Kişisel Bilgi Formu Tanımlayıcı İstatistikleri 28
4.2. Geçerlilik-Güvenilirlik Testi Sonuçları 43
4.4. Fark Testleri 45
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER 91
KAYNAKÇA 97
EKLER 102
EK-1: Kişisel Bilgi Formu 103
EK-2: İnternet Bağımlılığı Ölçeği 106
EK-3: İnternet Bağımlılığı Ölçeği Onayı 108

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa no

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı 28
Tablo 2. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı 29
Tablo 3. Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı 30
Tablo 4. Öğrencinin Doğum Sırasına Göre Dağılımı 30
Tablo 5. Öğrencilerin Anne Babalarının Boşanma Tarihine Göre Dağılımı 31
Tablo 6. Öğrenci Annelerinin Tekrar Evlenme Durumuna Göre Dağılımı 32
Tablo 7. Öğrenci Babalarının Tekrar Evlenme Durumuna Göre Dağılımı 32
Tablo 8. Öğrencilerin Kimle Yaşadığına Göre Dağılımı 32
Tablo 9. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı 33
Tablo 10. Öğrencilerin Annelerinin Meslek Durumlarına Göre Dağılımı 34
Tablo 11. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı 35
Tablo 12. Öğrencilerin Babalarının Meslek Durumuna Göre Dağılımı 36
Tablo 13. Öğrencilerin Aile Gelir Durumuna Göre Dağılımı 37
Tablo 14. Öğrencilerin Serbest Zaman Aktivitelerine Göre Dağılımı 38
Tablo 15. Öğrencilerin Evde Bilgisayarı Olup Olma Durumuna Göre Dağılımı 39
Tablo 16. Kullanılan Bilgisayarın İnternet Bağlantısının Olup Olmama Durumuna Göre Dağılımı 39
Tablo 17. Öğrencilerin Bilgisayarın Evde Nasıl Ortamda Bulunduğuna Göre Dağılımı 39
Tablo 18. Öğrencilerin Cep Telefonu Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımı 40
Tablo 19. Öğrencilerin Cep Telefonundan İnternete Bağlanma Durumlarına Göre Dağılımı 40
Tablo 20. Öğrencilerin İnternete En Çok Bağlanma Zamanına Göre Dağılımı 41
Tablo 21. Öğrencilerin İnternette Günde Ortalama Geçirilen Süreye Göre Dağılımı 42
Tablo 22. Öğrencilerin Sosyal Paylaşım Sitelerine Üyeliğine Göre Dağılımı 42
Tablo 23. Öğrencilerin İnternet Kullanımında Anne Baba Denetimine Göre Dağılımı 43
Tablo 24. İnternet Bağımlılık Ölçeği Güvenilirlik Analizi Sonuçları 44
Tablo 25. Normallik Testi Sonuçları 45
Tablo 26. Öğrencilerin Anne Babası Boşanmış ve Boşanmamış Olma Durumuna Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 46
Tablo 27. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Cinsiyete Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 47
Tablo 28. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Cinsiyete Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 48
Tablo 29. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Yaşa Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 49
Tablo 30. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Yaşa Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 50
Tablo 31. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 51
Tablo 32. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 52

Tablo 33. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Doğum Sırasına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 53
Tablo 34. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Doğum Sırasına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 55
Tablo 35. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Anne Baba Boşanma Tarihlerine Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 56
Tablo 36. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Anne Tekrar Evlenme Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 58
Tablo 37. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Baba Tekrar Evlenme Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 59
Tablo 38. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Kiminle Yaşadığı Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 60
Tablo 39. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 61
Tablo 40. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 62
Tablo 41. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Anne Meslek Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 63
Tablo 42. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Anne Meslek Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 65
Tablo 43. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 66
Tablo 44. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 68
Tablo 45. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Baba Meslek Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 69
Tablo 46. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Baba Meslek Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 71
Tablo 47. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Aile Gelir Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 72
Tablo 48. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Aile Gelir Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 73
Tablo 49. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Serbest Zaman Aktivitelerine Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 75
Tablo 50. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Serbest Zaman Aktivitelerine Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 76
Tablo 51. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Bilgisayarlarının Nerede Bulunduğu Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 78
Tablo 52. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Bilgisayarlarının Nerede Bulunduğu Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 79
Tablo 53. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Cep Telefonuna Sahip Olma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 80
Tablo 54. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Cep Telefonundan İnternete Bağlanma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 81

Tablo 55. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin İnternete Ne Zaman Bağlanıldığı Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 82
Tablo 56. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin İnternete Ne Zaman Bağlanıldığı Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 83
Tablo 57. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin İnternet Kullanım Sürelerine Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 84
Tablo 58. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin İnternet Kullanım Sürelerine Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 85
Tablo 59. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Sosyal Paylaşım Sitelerine Üyelik Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 87
Tablo 60. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Sosyal Paylaşım Sitelerine Üyelik Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 88
Tablo 61. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin İnternet Kullanımında Anne Baba Denetimi Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 89
Tablo 62. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin İnternet Kullanımında Anne Baba Denetimi Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları 90

1.GİRİŞ

Günümüzde internetin yaygınlaşması hayatımıza birçok kolaylıklar getirmiştir. Birçok insan interneti sanal alışveriş yapmak, çevrimiçi yazışmalar yapmak, görüntülü ve sesli iletişim kurmak için kullanmaktadır. Bu kolaylıklar enerji ve zaman tasarrufu sağlamaktadır. Önceleri bilgiye ulaşmak için oldukça fazla zaman harcanırken günümüzde internet sayesinde dakikalar içerisinde bilgiye ulaşılabilmektedir İnan,2010). Bilgi ve imkanlara bu kadar hızlı ve kolay ulaşılması interneti insanlar için vazgeçilmez yapmaktadır. Bu sebeple internet başında geçirilen zamanın fazlalığı internet bağımlılığı durumunu ortaya çıkarmıştır. Sigara bağımlılığı, alkol bağımlılığı, madde bağımlılığı, yemek bağımlılığı gibi bağımlılık türlerinden biri olan internet bağımlılığı istenilse bile internetin başından kalkılamamasıyla, planlanan kullanım süresinden daha fazla kullanımının gerçekleşmesiyle, internette kalabilmek için yalan söylenmesiyle, internet kullanımı yüzünden sorumlulukların aksatılması ve sosyal izolasyonun gerçekleşmesiyle kendini göstermektedir (Akınoğlu, 2002). İnternet kullanımıyla ilgili alan yazıda birçok araştırma yapılmış ve internet kullanımı birçok demografik değişkene göre incelenmiştir. Bu çalışmada anne babanın boşanmış veya boşanmamış olması değişkeni açısından internet bağımlılığı ele alınmıştır. Boşanma aileler için bir kriz durumudur. Bütün iyi dileklerle sonsuza kadar sürmesi temenni edilerek kurulan evliliklerin bazıları zaman içerisinde ortaya çıkan olumsuzluklar nedeniyle boşanma ile sonuçlanmaktadır (Bilici, 2014). Boşanma durumu sadece eşleri değil çocukları da oldukça etkilemektedir. Boşanmanın anne baba üzerinde yarattığı stres durumu sonucunda çocuk ihmal edilebilir ve ihmal edilen çocuk yalnızlaşabilir, içe dönük olabilir. Boşanma öncesi yaşanan olumsuzluklar ve boşanma sonrası oluşan olumsuzluklardan en fazla etkilenen çocuklar olmaktadır. Sosyal yaşamın yanı sıra akademik olarak da okul başarısı da düşebilir (Öngider, 2013). Çocukların boşanmadan en az etkilenmesi ailelerin bu süreci sağlıklı yürütebilmesine bağlıdır.

1.1. Problem Durumu

Literatüre bakıldığında yurt dışında internet bağımlılığı konusunda bir çok araştırma olduğu görülürken Türkiye'de internet gençler için büyük bir kullanım alanı oluşturmasına rağmen internet bağımlılığı ile ilgili oldukça sınırlı sayıda ve yetersiz çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca literatürde internet bağımlılığının hem anne babası boşanmış hem de boşanmamış ergenler üzerinden değerlendirilmesi ve farklılıkların ortaya konulması konusunda araştırmalara rastlanmamıştır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada anne babası boşanmış ve boşanmamış 14-18 yaş aralığındaki ergenlerin internet bağımlılığı boyutlarının kişisel ve demografik sorulara göre düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. İnternet bağımlılığının anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerde hangi durumlarda farklılık gösterdiği ve farklılığın nerelerden kaynaklandığı incelenmeye çalışılmıştır.

1.2.1. Alt Amaçlar

Bu araştırma aşağıdaki sorulara cevap aramak için yapılmıştır:

1. Ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri anne babanın boşanmış veya boşanmamış olma, boşanmışsa ergenin hangi ebeveyni ile yaşıyor olduğu değişkenine göre farklılık gösterir mi?
2. Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri yaş değişkenine göre farklılık gösterir mi?
3. Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterir mi?
4. Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri kardeş sayısı ve ergenin bu kardeşlerden kaçıncı sırada olduğu değişkenine göre farklılık gösterir mi?
5. Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri anne babasının eğitim durumu, mesleği ve ailenin gelir durumu değişkenine göre farklılık gösterir mi?

6. Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri ergenin serbest zaman etkinlikleri değişkenine göre farklılık gösterir mi?
7. Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri bilgisayar veya cep telefonunun internete bağlanıp bağlanmama değişkenine göre farklılık gösterir mi?
8. Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri gün içerisinde en çok ne zaman, ne kadar süre ve ne amaçla internetin kullanılıyor olması değişkenine göre farklılık gösterir mi?
9. Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri ergenlerin sosyal paylaşım sitelerine üyeliklerinin olup olmadığı değişkenine göre farklılık gösterir mi?
10. Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterir mi?
11. Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin internet bağımlılığı düzeyleri ergenin internet kullanımının anne babalar tarafından denetlenip denetlenmediği değişkenine göre farklılık gösterir mi?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde kullanım alanları giderek artan internetin insan hayatına kattığı faydalar yadsınamayacak kadar fazladır. Bu faydalar hayatı kolaylaştırdığından insanların internet kullanım oranlarının da gün geçtikçe arttığı ve zamanla bu kullanımların sınırlandırılamamasıyla birlikte bağımlılığa dönüştüğü söylenebilir. Bugüne kadar yapılan araştırmalarda internet bağımlılığı; cinsiyet, yaş, ekonomik durum vb. demografik değişkenlere göre incelenmiş olup anne babanın boşanmış ve boşanmamış olma değişkenine göre incelenmemiştir. Çalışmada internet bağımlılığının hem anne babası boşanmış hem de boşanmamış ergenler üzerinden değerlendirilmesi ve farklılıkların ortaya konulmasının önemli olacağı, bulguların literatüre ve uygulamacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Diğer ülkelerde bu konularda birçok çalışma olmakla birlikte ülkemizde oldukça kısıtlı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda hem sıklığı hem de ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi önleyici tedbirlerin belirlenmesine yardımcı olacaktır.

1.4. Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırma amacından hareketle, anne babası boşanmış ve boşanmamış 14-18 yaş aralığındaki öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen veri toplama sürecinde ulaşılabilen katılımcı sayısı, araştırma kapsamını oluşturmaktadır. Çalışma sonuçları bu kapsamda değerlendirilmeli, genele yorumlanmamalıdır.

Araştırmaya katılan kişilerin kişisel bilgileri ile ilgili veriler, Kişisel Bilgi Formu'nda bulunan sorulara verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

Araştırmaya katılan kişilerin internet kullanımına yönelik algı düzeyleri "İnternet Bağımlılığı Ölçeği"nin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.

Çalışmanın zaman ve maliyet açısından ulaşılabilen öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmesi ve sadece özel bir ortaöğretim kurumunda üzerinde uygulanması çalışmanın sınırlarını oluşturmaktadır.

2.İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde bağımlılık, internet bağımlılığı ve boşanma ile ilgili alandaki araştırmalardan elde edilen bilgilere yer verilmiştir.

2.1.BAĞIMLILIK

Bağımlılık, bir maddenin kullanımının istenilse bile tüm zararlarına rağmen bırakılamaması durumuna denir. Bağımlı olan birey bırakmak istediği maddeyi giderek sayısını artırarak almaya devam edebilir ve maddeyi almak için doğan ihtiyaç giderek durdurulamaz bir hal alabilir (Yeşilay, 2017).

2.1.1Bağımlılık Türleri

Alkol Bağımlılığı: Kişiye bireysel ve sosyal anlamda zararlar vermesine rağmen alkol kullanımının bırakılamayıp kullanımına devam edildiği, bırakıldığında yoksunluk belirtilerinin gösterildiği, alkolü tekrar almak için güçlü ve bastırılamayan bir istek duyulmasına alkol bağımlılığı denir. Bu bağımlılık bireyin ruhsal ve fiziksel sağlığını, aile, toplum ve iş uyumunu olumsuz yönde etkileyen bir bozukluktur (Ateş Çöl, Sönmez ve Vardar, 2016).

Sigara Bağımlılığı: Ölüm sebeplerinin neredeyse başında gelen sigara, kullanan kişiye ciddi ölçüde zararlar veren ve merkezi sinir sistemi üzerinde uyarıcı etkiye sahiptir. Tüm bu zararlara rağmen sigara kullanımının bırakılamamasına sigara bağımlılığı denir (Çetin, Özcan, Taş, 2013).

Madde Bağımlılığı (Eroin, esrar, kokoin,extacy,uçucu madde): Vücudu ve merkezi sinir sistemini uyuşturan maddelerin verdiği zararlara rağmen kullanımının bırakılamaması durumuna denir. Birçok bağımlılık merkezi bu alışkanlığın bırakılmasında bireylere yardımcı olmaktadır (Yeşilay, 2017).

Kumar Bağımlılığı: Bireyin kişisel, ailevi veya mesleki hedeflerini bozup şiddetli ve yıkıcı sonuçlarına rağmen dürtüsel olarak devam etme isteği uyandıran, durdurulamayan sürekli ve yineleyen kumar oynama isteğine kumar bağımlılığı denir. Bu bağımlılık sosyal mesleki ve ailevi yaşamda önemli kayıplara neden olabilmektedir (Pınarcı, 2014).

Gıda Bağımlılığı: Gıda bağımlılığı (food addiction) bireyin özellikle yüksek kalorili, hoşa giden ve bağımlılık potansiyeli yüksek gıdaları fazla tüketmesine bağlı olarak ortaya çıkar. Bu bağımlılık, davranış temelli olan bir bağımlılıktır (Kandeğer ve Bozkurt, 2016).

Egzersiz bağımlılığı: Fizyolojik faydalarının yanı sıra, sporun ruh sağlığı üzerinde de, depresyonu ve anksiyeteyi azaltma, uykuyu düzenleme, rahatlama sağlama, kendine güveni artırma gibi etkileri vardır. Tüm bu etkilerinin yanı sıra fiziksel egzersizleri yapmaya aşırı istekli olmak ve kontrol edilemeyecek düzeyde egzersiz yapmak egzersiz bağımlılığına neden olmaktadır (Vardar, E., Vardar, S., Toksöz ve Süt, 2012).

İnternet Bağımlılığı: Bireyin internet kullanımını sonlandırmak istese bile internette kalmaya devam etmesi, internetin kişinin düşünce ve davranışlarını şekillendirmesi, internet kullanımının kısıtlanılması halinde huzursuzluk yaşaması ve huzursuzluklardan kaçmak için interneti kullanması durumuna internet bağımlılığı denir (Young, 1999. Akt. Şahin, 2014).

2.2.İNTERNET BAĞIMLILIĞI

2.2.1. İnternet Nedir?

İnternet kelimesi, Türkçesi uluslararası ağ olarak çevrilen International Network sözcüklerinden oluşturulmuştur. İnternet yaşamımızın bir çok alanında bilgiye ulaşmak ve iletişim kurmak gibi amaçlar için kullandığından oldukça önemlidir (Ertekin ve ark, 2016).

Ülkemizde giderek artan internet kullanıcılarının oranı TUİK'in yayınladığı 2016 Nisan verilerine göre %61,2 olmuştur. Türkiye'de yaklaşık 10 evin 8'inde internete erişim sağlanabilmektedir. Artık evlerin %96,9'unda cep telefonu varken, sabit telefon bulunma oranı %25,6 olmuştur (TUİK, 2016).

İnternet kullanıcılarının sayılarının her geçen gün artmasındaki en önemli faktör internetin hayatımızı kolaylaştıran olanakları tek bir bütün halinde sunuyor olmasıdır. İnternetin sağladığı faydalar:

- Araştırma yapmak
- Yabancı dil öğrenmek
- Oyun oynamak
- Eğlenmek
- Online olarak ders çalışıp ödev yapmak
- Görüntülü ve sesli iletişim kurmak
- E-postaları takip etmek
- Online alışveriş yapmak
- İnternet bankacılığı
- Hava durumu, yol tarifi gibi günlük hayatı kolaylaştıracak bilgilere ulaşabilmek
- Randevu sistemi olan kurumlardan e-randevu almak
- Müzik dinlemek veya indirmek
- Film izlemek veya indirmek
- Siber savunma
- Gündemde olan haberlerden haberdar olmak şeklinde sıralandırılabilir.

İnternet çoğunlukla bilgiyi paylaşmayı ve iletişim kurmayı kolaylaştırmak amacıyla kullanılmaktadır (Şimşek, N., Akça, Şimşek, M., 2015).

TUİK 2016 verilerine göre ise internet kullanım amaçları sırasıyla;

1. %82,4 ile sosyal medya üzerinde profil oluşturma ve paylaşımda bulunma,
2. %74,5 ile paylaşım sitelerinden video izleme,
3. %69,5 ile online gazete, dergi ve haber okuma,
4. %65,9 ile sağlıkla ilgili bilgi arama,
5. %65,5 ile mal ve hizmetler hakkında bilgi arama
6. %63,7 ile internetten müzik dinleme olarak belirlenmiştir (TUİK, 2016).

İnternet, toplumun değişmesiyle birlikte insanlar arasında yeni dinamikler ortaya çıkarmaktadır. Toplumdaki bir çok kitleye hitap etmesi sebebiyle internet hemen hemen herkes tarafından kullanılmaktadır. Yeni değerleri en hızlı şekilde benimseyen kitle olan gençler internetteki hızlı değişime de en kolay adapte olan kesimdir. İnternetten müzik dinleyen, alış veriş yapan, sohbet eden, oyun oynayan yani kısaca internetin tüm olanaklarından faydalanan kesimin büyük çoğunluğunu gençler oluşturmaktadır (İnan, 2010).

2.2.2.İnternet Bağımlılığı Nedir?

İnternet'in kendine özgü normları, kendi standartları, kendine özgü dili gibi özellikleri interneti iletişim kurmakta eşsiz bir araç haline getirmektedir. Geçmiş yıllarda bilginin bir yerden başka bir yere aktarılması oldukça zorken günümüzde internet sayesinde bilgi kolayca taşınabilmektedir ve bilgiye ulaşım çok daha kolay ve hızlı olmaktadır. Bu hız ve kolaylık insanlara zaman ve enerji kazandırmıştır. Bilgiye bu kadar hızlı ve kolay ulaşabilmesi insanlar üzerlerinde bir doyum yaratmıştır. Bu doyum insanların internet kullanım sürelerinin artmasında rol almıştır (Akınoğlu,2002).

İnternetin insan hayatı kolaylaştırıcı olması onu vazgeçilmesi zor bir teknoloji haline getirebilmektedir. Günüç'e göre internet bağımlılığı ile madde bağımlılığı arasındaki fark; bireyin madde bağımlılığından kurtulabilmesi için bağımlı olduğu

maddeyi terk etmesi gerekirken, internet bağımlılığında interneti terk etmek yerine doğru ve sağlıklı kullanması bağımlılığı önleyecektir. Böylece birey internetin insanlığa sunmuş olduğu sayısız olanaklardan da faydalanma imkanı sağlayabilmektedir (Günüç, 2009). Bununla birlikte internet kullanımının insanlar üzerinde önemli negatif etkilerinden bazıları da aşırı internet kullanımı, ahlak dışı kullanımı ve internet bağımlılığıdır. Son zamanlarda insanların internette harcadıkları zamanın artmasıyla birlikte fiziksel sağlıkları da bozulmaya başlamıştır. Ayrıca aşırı internet kullanımı insanların akademik ve mesleki hayatlarını olumsuz yönde etkilemiştir.

İnternet bir yandan insanların hayatlarını kolaylaştırırken bir yandan da olumlu olmayacak bir bağımlılığın oluşmasına ortam yaratmaktadır. İnternet kullanıcılarının bir kısmı kullanımlarını ihtiyaçları doğrultusunda sınırlandırabiliyorken, bir kısmı bu sınırlandırmayı yapamamaktadır. Bu durumun sınırlandırma yapamayan kullanıcıların iş ve aile hayatlarını etkilediği görülmektedir (Işık, 2007). Hayatımızın neredeyse her noktasına hitap ederek bizlere kolaylıklar sağlayan internet günümüzün en önemli teknolojisi olmasının yanı sıra kontrolsüz ve sınırsız kullanımı özellikle çocuklar ve ergenler üzerinde fiziksel ve psikososyal yönden olumsuz etkiler yaratabilmektedir (Eftekin, 2015).

İnternetin başında uzun süre kalınmasıyla birlikte yeme alışkanlıklarının değiştiği ile ilgili net bir araştırma olmamakla birlikte televizyon karşısında uzun süre kalınmasıyla birlikte yeme alışkanlıklarının değiştiğine dair yapılan araştırmalardan yola çıkıldığında bilgisayar ekranında uzun süre kalınmasının yeme alışkanlıklarını etkileyeceğini yordamak mümkündür. Bunun yanı sıra bilgisayar başında uzun süre kalındığında fiziksel oyunlar oynamaya ve spor yapmaya çok daha az zaman kalmaktadır. Ayrıca gelişim döneminde olan çocuklar için eklem, kemik ve kaslarla ilgili duruş bozuklukları ve bilgisayarlarda olan internetin günümüzde cep telefonlarında da olmasıyla birlikte parmak eklem yerleri ve sinirlerinde de hasara yol açtığı gözlemlenebildiği gibi uzun süre ekrana bakıldığında göz kuruluğu veya görme işlevinde bozuklukların meydana gelebilir. İnternetin bulunduğu ortamda zaman geçirirken radyasyona maruz kalındığından yine fiziksel yönden çocukları olumsuz yönde etkilemektedir (Çam, 2014).

İnternet sosyal anlamda çocuklara geniş bir dünya sunmaktadır. Çocuklar internette sosyalleşebilmekte ve yeni arkadaşlar edinebilmektedir. Fakat sanal olan bu arkadaşlarla fazla zaman geçirmek dış dünyadaki arkadaşlardan kopmaya ve iletişim kuramamaya sebep olabilmektedir. Bu durum çocuğu yalnızlığa ve sosyal izolasyona itmektedir. Ayrıca sanal ortamlarda kurulan arkadaşlıklarda gerçek kimliklerin yansıtılmadığı durumlar çocuklar için bir siber tehlike oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra oynanılan online oyunlarda çocuklar kendilerine sanal bir dünya kurmakta ve bu sanal dünyada ne kadar çok zaman geçirirlerse gerçek dünyaya adapte olmakta zorlanabilmektedirler (Arıcak, 2015).

2.2.3.İnternet Bağımlılığı Tanı Ölçütleri

İnternet bağımlılığı ile ilgili Young ve Goldenberg tanı ölçütleri geliştirmişlerdir.

2.2.3.1.Young'ın İnternet Bağımlılığı İçin Tanı Ölçütleri:

1. İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş
2. İnternete bağlı kalma süresinde artışa ihtiyaç duyma
3. İnternet kullanımını azaltmaya yönelik başarısız girişimlerde bulunma
4. İnternet kullanımının azaltılması durumunda yoksunluk belirtileri
5. Başlangıçta olduğundan daha uzun süre internete bağlı kalma
6. İnternetin aşırı kullanılması yüzünden ilişkiler, okul ya da işle ilgili sorunlar yaşama
7. İnternete bağlı kalabilmek için aile üyelerine, terapiste ya da başkalarına yalan söyleme
8. İnternete bağlı kalındığı süre içerisinde duygulanım değişikliğinin olması (umutsuzluk, suçluluk, anksiyete, depresyon gibi)

DSM-4'ün patolojik kumar oynama ölçütlerinden yola çıkılarak oluşturulan bu 8 kriterden 5'ine evet diyen kişilerde internet bağımlısı olduğu hipotezi geliştirdi (Young, 1996).

2.2.3.2.Goldenberg'in İnternet Bağımlılığı Tanı Ölçütleri:

On iki aylık bir dönem içinde herhangi bir zaman ortaya çıkan aşağıdakilerden 3'ü veya daha fazlasıyla kendini gösteren, klinik olarak belirgin bir bozulmaya ya da sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı

1. Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi
    a. İstenen keyfin alınabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi
    b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması
2. Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi

    Ağır ve uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az 2 tanesinin günler içinde ortaya çıkması (1 ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşaması.
    a. Psikomotor ajitasyon
    b. Bunaltı
    c. İnternette neler olduğuna dair takıntılı düşünceler
    d. İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurma
    e. İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma
    f. Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanma
3. İnternet kullanımı genellikle planlandığından daha uzun süreler alır.
4. İnternet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır.
5. İnternet ile ilgili eylemlere çok uzun süreler ayrılır (kitap almak, yeni web tarayıcıları ve programları denemek, dosyaları düzenlemek vb.).
6. İnternet kullanımı nedeniyle önemli toplumsal mesleki etkinlikler veya boş zamanları değerlendirme etkinlikleri bırakılır veya azaltılır.
7. İnternet kullanımı, yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen aşırı olarak devam eder (Öztürk ve ark, 2007).

2.3. ERGENLİK

Ergen sözcüğü Batı dillerinde "adolescent" sözcüğünün karşılığı olarak kullanılmıştır. Latincesi "adolescere" olan ergenlik büyümek, olgunlaşmak anlamını taşımasından bir durumu değil bir süreci ifade etmektedir (Erdoğan, 2014).

Freud'un kuramına göre ergenlik, gelişim dönemlerinden genital döneme denk gelen dönemdir. Bu dönemde fallik dönemde (3-6 yaş) olan cinsel merak ve arzu tekrar alevlenerek ortaya çıkmaktadır (Burger, 2006). Erikson'ın kuramına göre ise ergenlik, gelişim dönemleri içinde kimlik kazanımına karşı rol karmaşası dönemidir. Bu dönemde ergenler, kendilerine bir kimlik oluşturmaya çalışmaktadırlar. Bunu yapmak için bir gruba dahil olmaya, kendilerine belli bir hedef koyup yollar çizmektedirler. Bunu başaramayan ergenler rol karmaşasına düşmektedirler (Burger, 2006).

Parman (1998), ergenliğin büyümek ve değişmek olduğunu söyler ve bu dönemin bir metamorfoz olduğunu savunur ve Fransız psikiyatrist Dolto'nun görüşlerinde olduğu gibi ergenliği ikinci doğum olarak tanımlar. Nasıl ki doğum fetüsten bebekliğe geçiş ise, ergenlikte çocukluktan yetişkinliğe geçiştir. Dolto, ergenlerin tıpkı bebekler gibi dayanıksız ve kırılgan olduklarını eğer yaralanırlarsa bu yaranın izini tüm hayatları boyunca taşıyacaklarını belirtir (akt. Sezgin, 2013).

Ergen, psiko-sosyal alanlardaki hızlı değişme ve gelişmelerle başa çıkabilmek için her gelişim alanında kendisinden beklenen bazı görevleri başarmak zorundadır. Bu görevler; Hızla büyüyen ve oranları değişmekte olan bedenine uyum sağlama, yaşıtları arasında yer edinebilme, bir meslek hedefi belirleme ve buna yönelik çalışmalar yapma, ekonomik bağımsızlık için çabalama, aileden bağımsız olma, yetişkin olma statüsüne ulaşabilme, evlenmeye ve aile kurmaya hazırlanma, yaşam felsefesi oluşturma ve kişisel değerler oluşturma şeklinde sıralanabilir (Ercan, 2001). Ergenlik döneminde gençler bedensel gelişimine yönelik, aile içi ilişkilerine yönelik, gelecekle ilgili düşünce ve isteklerine yönelik, toplumsal gelişime yönelik ve kişilik gelişimine yönelik bir çok problemle karşılaşabilir (Şahin, 2014).

2.3.1. Ergenlikle Gelişim

Ergenlik fiziksel olarak büyümenin başladığı, biyolojik olarak kızlarda adet kanamasının başladığı ve erkeklerde ilk sperm hücresinin üretilmeye başlandığı, bilişsel olarak somut düşünmeden soyut düşünceye geçildiği, duygusal anlamda karmaşık duyguların yaşandığı bir dönemdir. İklime bağlı olarak değişse de (sıcak bölgelerdeki çocuklar daha erken yaşta ergenliğe girerken soğuk bölgelerde yaşayan çocuklar daha geç yaşlarda ergenliğe girmektedir) ortalama olarak kızlar 9-11, erkekler ise 11-13 yaşlarında ergenliğe girmektedir (Eftekin, 2015).

2.3.1.1. Ergenlikte Fiziksel Gelişim

Çocukluk döneminin yavaş yavaş sonlandığı bu dönemde ergenlerde bedensel olarak değişimler başlar. Doku, kas ve kemiklerde büyüme ve gelişme olur. Kemiklerin boyu uzar. Bu dönemde ilk olarak eller ve ayaklar büyümeye başlar. Vücudun kendisinden bağımsız olarak büyüyen el ve ayaklar sakarlıklara yol açabilmektedir. İlerleyen zamanlarda bedensel olarak vücudun diğer bölümleri de gelişmeye başladığında bu durum dengelenmektedir. Ergenin iştahı bu dönemde artış göstermektedir. Boy artışı ve kilo alımı gözlenmektedir. Ağırlık boy ile birlikte artmaktadır ve kız ergenler erkeklerden önce kilo almaya başlarlar fakat ilerleyen zamanlarda erkek ergenler kilo alımında kızları geçmektedir (Yavuzer, 2009). Bu dönemde ergenler fiziksel görünüşe oldukça önem verirler ve ayna karşısında geçirilen zaman artar. Fiziksel görünüşleriyle ilgili yapılan eleştirilere açık değildirler.

2.3.1.2. Ergenlikte Biyolojik Gelişim

Bu dönemde cinsel salgı bezleri kana bol miktarda salgı bırakırlar. Bu salgı beyindeki hipofiz bezinin uyarılmasıyla üretilmeye başlar (Cüceloğlu, 2004). Kızlarda östrojen adında salgılanan bu salgı damarları ve rahmin iç dokusunu sünger gibi kalınlaştırıp bir tabaka oluşturur. Sonrasında hormonların azalmasıyla birlikte oluşan bu tabaka bir miktar kanla birlikte dökülerek vajinadan dışarıya atılır. Bu

duruma adet kanaması denir ve belli periyotlarda tekrarlanır. Erkeklerde ise testesteron salgısı salgılanmaya başlar. Bu salgı penisteki damarların kanla dolarak sertleşmesini ve yukarı doğru dikleşmesini sağlar. Uyarılma sonucunda penis ucundan üreme hücrelerini barındıran yapışkan bir sıvı dışarı atılır (Eftekin, 2015).

2.3.1.3. Ergenlerde Bilişsel Gelişim

Piaget'e göre bu dönemde somut düşünce yerini soyut düşünceye bırakmaktadır. Ergen artık problemlerini daha sistematik bir halde ele alıp çözmeye çalışır. Sorgulama başlar ve akıl yürüterek hipotezler geliştirir. Kendi düşüncesi ile başkalarının düşüncelerinin farkını anlayabilir (Yavuzer, 2009). Ergenlik dönemi gencin yetişkin düşüncesine özgü bilişsel yetiler kazandığı bir dönemdir. Bilişsel gelişim denilen olgu, ergenin yalnız kendini, ailesini, arkadaşlarını ve çevresini değil, aynı zamanda kendi dünyasını görme biçimi üzerinde uzun süreli etkiler oluşturur (Dinçel, 2006).

2.3.1.4. Ergenlerde Duygusal Gelişim

Ergenler çoğu zaman duygularını kontrol edemezler. Genellikle yaşadıkları duyguyu abartılı yaşama eğilimindedirler. Ağlıyorken bir anda gülmeye başlama gibi zıt duyguları aynı anda yaşabilmektedirler. Bu dönemin ortalarına doğru karşı cinse olan ilgi artar, yoğun duygular yaşamaya başlar ve duygusal yakınlaşmalar bu dönemde başlar. Bireyin anlaşılması en zor dönemlerinden biri olan ergenlik fırtınalı, sancılı ve travmatik bir dönemdir. Ergenlik çocuğu hiç beklemediği bir anında yakalayıp hayal kırıklıklarıyla baş başa bırakır. Travmanın özelliklerinden olan anidenlik ve hayal kırıklığı ergenliği bir travmaya dönüştürebiliyor (Parman,2010).

2.4.BOŞANMA

2.4.1. Aile Nedir?

Bir kadının ve erkeğin nikah yoluyla bir araya gelerek oluşturdukları toplumsal kuruma aile denir (Bilici, 2014). Nazlı (2014)'nın Bulut (1990)'tan aktardığına göre aile; kan bağlılığı, evlilik ve diğer yasal yollardan, aralarında akrabalık ilişkisi olan ve genellikle aynı evde yaşayan bireylerden oluşan; bireylerin cinsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı, topluma uyum ve katılımların sağlandığı ve düzenlendiği temel bir birimdir". Bireyler eş seçiminde sevme sevilme beklentisinin yanı sıra; sosyo-ekonomik özellikler, eğitim düzeyi, yaş, kişilik özellikleri, dini değerler, ırk ve ideolojik görüşler gibi özelliklere de dikkat ederler.

2.4.2.Boşanma Nedir?

Toplumun en temel yapı taşı aile eşlerin birbirleriyle paylaşımlarda bulunduğu bir ortamdır. Güzel dilekler ve umutlarla kurulan ailelerde olumlu yaşantıların yanı sıra olumsuz yaşantılar da olabilmektedir. Bu olumsuz yaşantıların artması ve tartışmaların fazlalaşmasıyla birlikte boşanma konu eşler arasında gündeme gelebilmektedir. Eşlerden birinin boşanma ilamı almasıyla evlilik birliğinin sonlanmasına boşanma denir (TDK, 2017). Eşler aile olmaya karar verdiklerinde bu evliliğin ömür boyu sürmesini temenni etseler bile her evlilik ömür boyu sürmemektedir. Eşlerin nikahla kurdukları aile yaşanılan olumsuzlukların artması sonucunda boşanma ile bozulabilmektedir (Bilici, 2014). Eşlerin, yeni bir birlikteliğe başlayabilecek şekilde ayrılıp, evliliklerini hukuksal alanda resmi bir şekilde sonlandırmasıyla gerçekleşen boşanmanın Türk toplumundaki örf, adet ve gelenekler ele alındığında sebepleri; "şiddetli geçimsizlik, eşlerden birinin terk etmesi, zina, sosyo-ekonomik yetersizlik, cana kast, kötü muamele, akıl hastalığı, şan, şöhret" şeklinde sıralanabilir (Yıldırım, 2004). Bunun yanı sıra eşlerin birbirlerini yeterince tanıyamadan evlenmeleri, farklı sosyo-ekonomik ve kültürel yapının eşler arasında yanlış yorumlamalara sebep olması, eşlerin birbirlerinin kişisel yaşam alanlarına karşı tarafın özgürlüğünü kısıtlayacak şekilde müdahale etmesi, iletişim problemleri

yaşanması sebebiyle anlaşılmama duygusunun yaşanması, eşlerin ailelerinin aşırı müdahaleci olması, evlilikten beklenen beklentinin karşılanmaması, eşlerden birinin (genellikle kadının) eğitim düzeyinin ve kariyerindeki statüsünün yüksek olmasıyla diğer eşin bu duruma karşı kendini yetersiz hissetmesi, iletişimi ve güveni sarsacak derecede kıskançlık duygusu da evliliği boşanmaya sürükleyen nedenlerdir (Özgüven, 2000. Akt. Nazlı, 2014). 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre; eşlerden birinin zina etmesi, hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranışlar sergilemesi, suç işleyip haysiyetsiz hayat sürmesi, terk etmesi, akıl sağlığını kaybetmesi, evlilik birliğini sarsacak davranışlar göstermesi ve olaylar yaşatması sebepleriyle diğer eş boşanma davası açma hakkını kullanabilir (Dinç ve Bahadır, 2017).

TUİK 2015'in verilerine göre 2015 yılında boşanma oranı bir önceki yıla göre %0,7 artarak 131.830 olmuştur. Kaba boşanma hızı ise binde 1,69 olarak belirlenmiştir.Boşanmaların %39,3'ü evlendikten sonraki ilk beş yıl içerisinde gerçekleşirken %21,5'i ise 6-10 yıl arasında gerçekleşmiştir (TUİK, 2015).

2.4.3. Boşanma Modelleri

Boşanma konusunda danışmanlık hizmeti verilmesinin amacı çiftleri barıştırmak değil boşanma konusunda en sağlıklı kararı almalarında yardımcı olmaktır (Nazlı, 2014). Boşanma süreci üç modelle açıklanabilir:

2.4.3.1. 1. Model: Bir Yas Süreci Olarak Boşanma:

Boşanma sürecini bir eşin ölümü gibi psikolojik bir kriz şeklinde varsayan bu model 5 evreden oluşmaktadır. İlk evre olan inkar evresi boşanmadan önce duygusal boşanma yaşandığında başlar ve eşler evliliklerindeki sorunları inkar etme yoluna giderler. Kayıp ve depresyon evresinde "evlilikte bir şeyler yanlış gidiyor" düşüncesi başlar. Evlilikteki stres durumları inkar edilemeyecek kadar fazlalaştığında kişi sıkıntıların evliliğiyle ilgili olduğunu düşünmeye başlar. Dile gelemeyen boşanma durumu ile ilgili düşünmeler, üzüntü, yalnızlık ve depresyon başlar. Eşler bu evrede birbirlerine yabancılaşırlar ve iletişimsizlik yoğunlaşır. Öfke ve zıtlaşan duygular evresinde boşanma kendini göstermeye başlar ve depresyon yerini öfkeye bırakır.

Eşler arasındaki iletişimsizlik giderek artar ve tartışmalar yaşanır. Yeni yaşam tarzı ve kimliğe uyum sağlama evresinde eşler evlilik, kişilik, meslek, cinsel ve toplumsal alanlarda yeni bir kimlik oluşturmaya çalışırlar. Öfkesi azalan eşler gelecekleriyle ilgili planlar yapmaya başlarlar ve bağımsız olarak yaşamanın yollarını ararlar. Kabul ve yeniden işlev görme evresinde eşler başa çıkma yöntemleri geliştirir. Yeni ilişkilere olan önyargılar azalır ve ikinci bir evlilik için fırsatlar doğar (Wiseman, b.t.;Bohannan, 1970; Kessler, 1975. Akt. Sucu, 2007).

2.4.3.2. 2. Model: Boşanmanın Altı İstasyonu:

Bu modele göre boşanma birbirine paralel altı süreçtir. Bu süreçlerde yaşanan güçlükler, farklı zaman ve şiddetlerde oluşmaktadır. Duygusal boşanma süreci; evliliğin kalitesinin bozulmaya başladığı süreçtir. Eşlerin birbirlerine karşı olan güvenleri sevgileri ve saygıları azalmaktadır. Bunun yanı sıra eşler birbirlerini desteklemek yerine hayal kırıklığına uğratıp incitirler. Bu incinme eşlerde düşük benlik saygısına neden olmaktadır. Eşler birbirlerine düşmanca duygular besleyip yaşadıkları hayal kırıklıklarından dolayı birbirlerine katlanamamaktadır. Hukuki boşanma süreci; evliliğin kanun önünde sonlandırıldığı süreçtir. Eşlerin yasal sorumlulukları bu süreçte sonlanır. Ekonomik boşanma sürecinde; sahip olunan mal ve mülklerin paylaşımı ve nafaka gibi konularda gündeme gelmektedir. Çoğu zaman bu konularda karar alma süreci mahkemelerde gerçekleşmektedir. Bu nedenle de bu süreç genellikle zor ve stresli bir süreçtir. Anne ve baba olarak boşanma sürecine bakıldığında boşanma süreci asıl olarak anne ve baba arasında değil eşler arasında gerçekleşir. Eşler boşandıktan sonra anne ve babalık görevleri velayeti bir ebeveyn almış olsa bile devam eder. Çocuklar üzerindeki sorumlulukların kararlaştırılması gerekmektedir. Bu nedenle boşanma oldukça stresli bir süreçtir. Bu süreçte ebeveynlerin çocukları birbirlerine karşı silah olarak kullanması boşanmanın en trajik tarafıdır. Toplumsal boşanma sürecinde; eşler evli olduğu süreçte kurdukları arkadaşlıklarla ve birbirlerinin akrabalarıyla boşandıktan sonra daha az görüşebilir veya görüşmeyi kesebilir. Bu durumda kişi toplumdan dışlanabilir ve dış çevresi tarafından kınanabilir. Ruhsal boşanma: sürecinde; eşler çift olmak yerine birey olmak için çaba gösterirler. Bağımsızlıklarını yeniden kazanmaya çalışırlar. Bu bir

iyileşme sürecidir ve zaman almaktadır. Ruhsal boşanma gerçekleştikten sonra artık birey kendisini "tam" hissetmeye başlar (Özgüven, 2001. Akt. Bacaksız, 2011).

2.4.3.3. 3.Model: Psikolojik Süreç Olarak Boşanma:

Bu modelde boşanma ne zaman başlayıp ne zaman bittiği belli olmayan yedi süreçten oluşmaktadır. Gözünü açmak, tatsız olan gerçeği görmek evresinde; eşler birbirlerinden beklenti duymayı bırakıp gerçeği görme arayışına girer. Gerçekteki ve zihindeki ideal eş arasındaki farkları düşünmeye başlar. ilişkideki yoğun duygusal hislerin azalmasıyla birlikte eşiyle arasındaki farkları ve sorunları görmeye başlar. Yaşanılanlarda hep olumsuz tarafı görme başlar. Bu evre aslında ilişkideki sorunların fark edilmesi süreci olması sebebiyle evliliğin bitmesine sebep olabileceği gibi fark edilen sorunların çözümü için uğraşıldığında eşler arasındaki ilişkinin güçlenmesine de sebep olabilir. Erozyon evresinde; baskılanan kızgınlık, acı ve hayal kırıklıklarının ortaya çıkar. Birbirleriyle olumsuz bir iletişim tarzları olsa bile birbirlerine oldukça müdahale ederler. Bu süreçte eşlerin farkındalığı artmaktadır. Ayrışma evresinde; eşler umursamazlardır ve artık evliliğe yatırım yapmazlar. Yapılan aktiviteler bireyseldir. Karşılaşılan sorunlara karşı genellikle duyarsız kalıp ilgilenmezler. Eşler artık boşanma sonrası yaşam hakkında düşünmeye başlar. Duygusal boşanma evresinde; fiziksel ayrılığın yaşandığı evredir. Karmaşık duygulara bürünen çiftler yeni bir kimlik oluşturma gereksinimi duyarlar.Bu evrede oluşan yetersizlik ve suçluluk duyguları kolayca kızgınlığa dönüşebilmektedir. Boşanma kararını alan tarafın terk edilen kişi kendisi olmadığı için diğer tarafa göre benlik algısı daha az düşüş olmaktadır. Yas evresinde; kızgınlık, incinme, yalnızlık, ve çaresizlik duygularının ağır bastığı evredir. Kişi kendini özgürleştirmek isterken evlilikteki iyi veya kötü anıları bağımsızlığını tehdit eder. İkinci ergenlik evresinde; kişi özgürlüğü ve iyileşmesi için artık kendini daha yeterli hisseder. Boşanmaya ait kızgınlıkların ve diğer olumsuz duyguların yerini ergenliktekilere benzer heyecanlar ve umutlar almıştır. Bu evrede gösterilen tepkiler aşırı olabilir fakat zamanla denge sağlanır. Araştırma ve sıkı çalışma evresinde; kişinin otokontrolünü yeniden kazanmış olması yeni girişimler ve araştırmalar için ona cesaret verir. Artık daha

aktif olan kişiler geçmiş yaşantılarına daha objektif ve sorun duymadan bakabilirler (Kessler,1975. Akt. Nazlı, 2014).

2.4.3. Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Eşler arasında ortaya çıkan sorunların çözüm yolları bulanamıyorsa, duygusal paylaşımlar azaldıysa ve eşler bir aradayken birbirlerine fayda değil zarar veriyorlarsa boşanma başvurulması gereken en sağlıklı yol olabilmektedir (Alptekin, 2011). Çünkü özellikle çocuklu ailelerde boşanmanın kendisinden çok boşanma sürecinde yaşanılan huzursuzluklar ve tartışmalar çocukları etkilemektedir. Anne ve baba arasındaki düşmanca tutumlar, öfkeli davranışlar çocuğa sevilmediği algısını oluşturabilir. Hatta çoğu zaman çocuklar kavganın sebebi olarak kendilerini görüp kendilerini suçlayabilirler. Daha uslu olsaydı anne ve babasının kavga etmeyeceği gibi inanışlar geliştirebilirler. Aynı durum boşanma sonrasında da yaşanabilmektedir. Özellikle küçük yaş grupları ebeveynlerinin sözlerini dinleseydi ayrılmayacakları ya da sözünü dinlemediği için evden ayrılan ebeveynin onu terk ettiği düşünceleri geliştirebilir (Tarhan, 2010. Akt. Bilici, 2014).

Boşanma çocuklar üzerinde çeşitli kısa süreli ve uzun süreli etkiler meydana getirmektedir. Yapılan araştırmalarda anne babası boşanmış çocukların anne babası boşanmamış çocuklara göre daha fazla depresif duygular içinde olduklarını ve daha fazla sorunlu davranışlarda bulunduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca eğitimlerinde akademik başarılarının da daha düşük olduğu yine yapılan araştırmalarda görülmüştür. Çocukların boşanmaya adapte olabilmelerinde birlikte yaşadığı ebeveynin desteği çok önemlidir. Boşanmalardan sonra genellikle velayeti alan taraf olan anneler boşanma stresiyle başa çıkmaya çalışmaktan çocukların bakımlarını aksatabilir ve onlara ihtiyaçları olan desteği veremeyebilir (Öngider, 2013).

Boşanmanın, hem boşanma öncesinde yaşanılan hem de boşanma sonrasında yaşanılan süreçleri oldukça streslidir. Boşanma her ne kadar eşler arasında yapılsa da bu durumdan en az eşler kadar çocuklarda etkilenmektedir. Çocuk açısından bakıldığında dünyası bölünecektir ve boşanmaya kadar birlikte yaşadığı anne babasına artık eşit bir şekilde ulaşamayacaktır. Ayrıca bu stresle başa çıkma konusunda başarılı olamayan ebeveynin kaygı düzeyi artabilir ve bu durum çocuğun benlik saygısında azalma, depresyon ve anksiyete gibi sorunları ortaya çıkarabilir

(Öngider, 2011). Ebeveynlerinin ikisi ile birlikte aynı evde yaşayan çocukların anlaşma ve uzlaşma gibi sosyal yetileri öğrenmeleri daha kolay olmaktadır. Bu sebeple boşanma sonrasında bir ebeveynin evden gitmesiyle birlikte çocuğun sosyalleşmesinde sorunlar oluşabilmektedir (Amato ve Keith, 1991). Çocuklar boşanma sonrasında yaşabilecekleri kaygı durumundan kaçmak için içine kapanıp arkadaş gruplarına katılmazlar (Çağdaş ve Seçer, 2004. Akt. Serin ve Öztürk, 2007). Yapılan araştırmalara göre boşanmalarda erkek çocuklar kız çocuklara göre süreçten daha fazla etkilenebilmektedir. Boşanma gerçekleştikten sonra erkek çocuklar saldırgan tutumlar ve anti-sosyal davranışlar sergilerlerken kız çocuklarında ağlama, sızlanma ve üzüntü hali gözlemlenmektedir (Bilici, 2014).

Anne baba arasında yaşanan çatışmalar çocukların iç dünyalarını olumsuz etkileyerek psikolojileri için bir risk oluşturmaktadır (Sardoğan ve ark, 2007). Aynı zamanda boşanmanın çocuklar üzerinde travmatik bir yaşantı olma olasılığı vardır (Berksun, 2005. Akt. Serin ve Öztürk, 2007). Yapılan bir araştırmada anne babası boşanmış çocukların anne babası boşanmamış çocuklara göre kaygı düzeyi yüksek ve benlik saygıları düşük olduğu belirlenmiştir (Serin ve Öztürk, 2007). Boşanma sonrasında ebeveynin kendi stres durumuyla başa çıkmaya çalışırken çocukla yakından ilgilenmesi oldukça zor bir süreçtir. Anne ve babaların boşanmanın ardından çocuklarıyla boşanmadan önceki gibi ilgilenmeleri ve davranışlarında tutarlı olmaları çocuğun bu süreci daha rahat atlatmasındaki önemli adımlardandır (Shifflett & Cummings, 1999, Elam ve ark., 2016. Akt. Öngider, 2011). Boşanmadan sonra da ebeveyn-çocuk ilişkisinin sağlıklı bir şekilde devam etmesi çocuğun kişilik gelişimi için önemlidir. Boşanmadan sonraki sürece çocuğun uyumunu kolaylaştırmak için anne babanın birbirlerine açıkça düşmanca tavırlar sergilememeleri, çocukları için birbirleriyle pozitif ilişkiler kurabilmeleri ve aynı zamanda çocuklarıyla da pozitif ilişkiler içerisinde olmaları gerekmektedir (Gindes, 1998).

Yavuzer (2015)'e göre çocuklar gelişim dönemlerine göre boşanma olgusuna farklı tepkiler göstermektedir. Oyun çocukluğu döneminde (1-3 yaş) çocuklar, normalinden daha fazla ağlama ve daha çok bağlanma, uyku problemleri, regresyon (yeniden parmak emme gibi), birlikte yaşadığı ebeveynden ayrı olduğunda kaygı duyma, öfke patlamaları, rahatsız edici saldırgan davranışlar gibi tepkiler gösterebilmektedir. Okul öncesi dönemde (3-6 yaş) çocuklar, yaşanılanlardan

kendisini suçlama, öfke duyma, birlikte yaşadığı ebeveynine karşı diğer ebeveynini görememesinin sebebi olarak görüp hırçın davranışlar sergileme, uyku düzeninde bozulma, geceleri kabus görme, boşanmayı inkar etme gibi tepkiler gösterebilmektedir. Okul döneminde (6-11 yaş) çocuklar, kendini aldatılmış gibi hissetme, evden ayrılan ebeveyninin geri geleceğini düşünme, evden ayrılan ebeveynin onu artık istemediğini düşünme, arkadaşlarını görmezden gelme, kimsenin onu okuldan almayacağına dair kaygı duyma, fiziksel ağrılardan (baş ve karın ağrısı) şikayet etme, uykuya geçişte zorlanma, gibi tepkiler gösterebilmektedir. Ergenlik döneminde (11-18 yaş) ergenlerde, boşanmayı kabul etmeme, ebeveynlerine karşı düşmanca davranışlar sergileme, evden giden ebeveynin onu bıraktığı düşünme, ebeveynlerine karşı kontrolü ele almaya çalışma, bunalıma girme, okul başarısında düşme, ekonomik anlamda durumun kötüye gideceğini düşünme, düzene karşı çıkan uyum ve davranış sorunları sergileme gibi tepkiler gösterebilmektedir.

2.4.3.1. Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Olumlu Etkileri

Boşanma süreci çocukları hem olumlu hem de olumsuz yönden etkilemektedir. Zara'ya (2013) göre boşanmanın çocuklar üzerindeki olumlu etkileri şu şekilde sıralanmaktadır;

- Boşanma sürecinin travmatik olması çocukları erken yaşta olgunlaştırır ve hayatının ilerleyen zamanlarında yaşabileceği olumsuzluklara karşı daha güçlü hale getirmektedir. Bu süreçte ebeveynlerinden destek alan çocuk olumsuz durumlara karşı daha dirençli hale gelir.
- Boşanma sonrasında ebeveynler çocuklarına eşinden kalan zamanı da ayırarak daha sıkı bir iletişim kurarlar.
- Boşanmış olan her bir ebeveyn çocuğu geçireceği zamanları ayrı ayrı planladığından bire bir olarak daha fazla eğlence ve daha özel bir zaman geçirme olacaktır.
- Çocukların küçük yaşta aldıkları sorumluluklar onları ileriki yaşlarında daha sorumluluk sahibi ve kişiler arası ilişkileri daha sağlam kurabilen bireyler haline getirmektedir.

2.4.3.2. Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Boşanmanın çocuklar üzerindeki etkileri; çocuğun annesi ve babasıyla kurduğu ilişkinin niteliğine, boşanma öncesindeki problemlere ve şiddetine, anne ve babanın çocuğun ihtiyaçlarını ne ölçüde ve ne şekilde karşıladığına bağlı olarak değişmektedir. Boşanmanın çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri; inkar etme ve durumun aksini düşünme, terk edilme ve yalnızlık duygusu, öfke patlamaları ve düşman gibi tavır sergileme, depresyon, regresyon, suçluluk duygusu, ebeveynleri yeniden bir araya getirme çalışmaları gibi sıralanabilir (Nazlı, 2014).

2.4.4. Boşanmanın Yetişkinler Üzerindeki Etkileri

Boşanma bir aile krizidir. Çocukları bile derinden etkileyen boşanma, boşanmayı gerçekleştiren yetişkinleri de oldukça sarsan bir süreçtir. Öngider'in (2006) ülkemizde ebeveynleri boşanmış ve boşanmamış çocuklar ile yaptığı bir çalışmada ebeveynlerin çocuklarına yönelik kontrol algılarını incelemiştir. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında boşanmış annelerin, boşanmamış annelere göre daha fazla kontrol edici olarak algılandıklarını görülmektedir. Bu durum boşanma sonrasında annenin, hem anne hem baba sorumluluğunu üstlenmeye çalışmasıyla ortaya çıkmaktadır.

Boşanma süreci boyunca kadınların da erkeklerin de kaygı ve stres düzeyine bağlı olarak çeşitli sorunlar yaşaması ve belirli tepkiler göstermesi oldukça normaldir. Nazlı (2014) ve Zara (2013)'ya göre bu sorunlar ve tepkiler; taraflardan birinin boşanmaya kesin olarak karar verdiğinin diğer taraf açısından anlaşılması ve bir şok etkisiyle zihinsel anlamda bir çok soruyla baş başa kalması, ruhsal anlamda kaygı, depresyon, öfke ve yalnızlık hissi gibi sorunların yaşanması, duygusal anlamda ağlama, gergin, yorgun, çaresiz ve umutsuz hissedilmesi, kendine zarar verme veya intiharın düşünülmesi, evliliğin sonlandırıldığının kabul edilmemesi, evliliğin verdiği hayal kırıklığı ve utanma duygusu sebebiyle insanlardan kaçarak yalnızlaşılması, boşanma stresiyle başa çıkılamayacağı düşüncesiyle sürekli endişeli olunması, kendisi veya dünya hakkında olumsuz düşünceler geliştirilmesi, sürekli boşanmanın nedenleri ve süreçlerinin düşünülmesinden diğer konulara odaklanılamaması ve dikkat dağınıklığı yaşanması, gelecek zamanlarda hep yalnız kalınacağı düşüncesiyle sağlıklı olup olmadığı düşünülmeden yeni ilişkiler arayışına

girilmesi, sigara, alkol ve madde tüketiminin artırılması veya bu maddelerin kullanımına başlanması, yetişkin regresyonunun yaşanması, ayrılan eşlerin birbirlerine fiziksel veya duygusal şiddet uygulaması, boşanma sonrası yaşanılabilecek olan regresyon sebebiyle yetişkinlerin çocuklaşması sonucunda yapılması gereken sorumlulukları üstlenmek zorunda kalan çocukların ebeveynleşmesi şeklinde sıralanabilir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma boşanmış veya boşanmamış olma durumu ile internet bağımlılığı arasında değişimin varlığını ve derecesini belirlemeye çalıştığından ilişkisel tarama türünde oluşturulmuştur.

3.2. Çalışma Grubu

Bir özel okulda 14-18 yaş grubundaki ulaşılabilen kız ve erkek öğrenciler çalışma grubunda yer almıştır. 14-24 Ağustos 2017 tarihleri arasında bu okulda bulunan anne babası boşanmış ve boşanmamış öğrenciler araştırma kapsamındadır. Bu tarih aralığında ulaşılabilen anne babası boşanmış 90 öğrenci ve boşanmamış 135 öğrenci araştırmanın çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Çalışma grubundan elde edilen verilerde uç değere rastlanması ve bazı öğrencilerin anket formunu eksik doldurması nedeniyle, anne babası boşanmış öğrencilerden 6, boşanmamış öğrencilerden ise 2 öğrenciden elde edilen veriler analiz dışında tutulmuş, çalışma toplamda 217 öğrenci üzerinden yürütülmüştür.

3.4. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket tercih edilmiştir. Anketler araştırmacı tarafından yüz yüze uygulanmıştır. İki bölümden oluşturulan anket formunda birinci bölümde kişisel bilgi formu yer alırken, ikinci bölümde internet bağımlılığı boyutlarını ölçmeye yönelik ölçek ifadelerine yer verilmiştir. Veri toplama süreci, oluşturulan bu anket formlarının belirlenen lisede 10 günlük süreçte tamamlanmıştır. Anne babası boşanmış ve boşanmamış öğrenci sayılarında ulaşılabilen 225 öğrenciye ulaşılmasıyla, veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın amacı bağlamında kişisel bilgi formuna yönelik 30 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu havuzdan iki uzman görüşüyle 9 madde çıkartılarak 21 maddelik bir kişisel bilgi formu oluşturulmuştur.

3.4.2. İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Anket formunda yer verilen internet bağımlılığı ölçeği Günüç (2009) tarafından hazırlanan ve Kayri tarafından yönetilen yüksek lisans tezinden alınmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik kat sayısı 0,95'tir. Ölçek beşli likert tipindedir. Likert tipindeki derecelemeler; "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum", "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklindedir. Ölçek maddeleri 5'ten 1'e doğru puanlandırılmış olup, "Tamamen Katılıyorum" derecesine 5 puan karşılık gelirken "Kesinlikle Katılmıyorum" derecesine 1 puan karşılık gelmektedir. Madde puanları 1'den 5'e doğru arttıkça bağımlılık düzeyi de artmaktadır. Ölçek toplam puanından elde edilen puanlar yükseldikçe, katılımcının 1-5 aralığında ifadelere yüksek değerlendirmeler yapma neticesinde, internet bağımlılık düzeyinin arttığı söylenmektedir. Ölçek; yoksunluk, kontrolde güçlüğü, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon olmak üzere 4 boyuttan oluşmaktadır.

Toplam varyans açıklama oranının %47,46 olarak elde edildiği çalışmada ölçek alt boyutlarının Cronbach Alpha güvenilirlik değerleri yoksunluk boyutu için .877, kontrol güçlüğü boyutu için .855, işlevsellikte bozulma boyutu için .827 ve sosyal izolasyon için ise .791 olarak bulunmuştur.

3.4.2.1. İnternet Bağımlılığı Ölçeğinin 4 Boyutu

Yoksunluk: İnternet kullanılmadığında gergin ve huzursuz hissedilmesi, internetin kullanılmak istenilse bile kullanılamadığı durumlar, internetin kopması veya yavaşlaması durumunda, istenmediği halde internet başından kaldırılan durumlarda ve planlanan zamandan daha az internetin kullanıldığı durumlarda öfkeli ve sinirli olunması gibi durumlar, internetin kullanıldığı zamanlarda hiç olmadığı kadar huzurlu ve mutlu hissedildiği durumlar, sorunlardan kaçmak için internetin kullanıldığı durumlar, çevredeki insanlarla vakit geçirmek yerine yalnız kalıp internette zaman geçirmenin tercih edildiği durumlar, gidilen her mekanda internet

bağlantısının arandığı durumlar, internetin kullanılmadığı zamanlarda bir an önce internete girmek için sabırsızlanılan durumlar yoksunluk belirtileridir.

Kontrol Güçlüğü: İnternet kullanımını sınırlamakta ya da kontrol etmekte güçlük çekildiği durumlar, sabah uyanıldığında ilk olarak internete girme isteğinin olduğu durumlar, internette her seferinde bir önceki seferde geçirilen süreden daha fazla süre geçirmek istendiği durumlarda, planlanan süreden daha fazla internet başında kalındığı durumlar, internet kullanılamadığı zamanlarda bile internetin düşünüldüğü durumlar, internet başındayken acıkmak,susamak gibi biyolojik ihtiyaçların hissedilmemesi bu durumların farkına varılmaması gibi durumlar, internette daha fazla zaman geçirmek için planlanan diğer işlerin iptal edildiği durumlar, ailesi veya kişinin kendisi tarafından istenilse bile internetin başından kalkılamaması gibi durumlar, interneti daha fazla kullanabilmek için uykudan ödün verildiği durumlar kontrol güçlüğü belirtileridir.

İşlevsellikte Bozulma: İnternet kullanımından dolayı aile ile sorunların yaşandığı durumlar, arkadaşlarının bireyi çağırması durumunda bile internetin başından kalkılamadığı durumlar, internet kullanımından dolayı ev, iş, okul sorumluluklarının yerine getirilmediği, aile ve arkadaşlar ile daha az zaman geçirildiği ve farklı aktivite veya etkinliklere olan ilgilerin azaldığı durumlar, internet kullanıcısının çevresindeki insanların internete harcadığı zaman sebebiyle şikayet ettiği durumlar işlevsellikte bozulma belirtileridir.

Sosyal İzolasyon: İnternet kullanımından dolayı internet kullanıcısının arkadaşlarıyla sorun yaşadığı durumlar, internet ortamından arkadaş edinildiği durumlar ve tanışılan bu arkadaşların gerçek hayattaki arkadaşlara tercih edildiği durumlar, gerçek hayattaki arkadaşlarla yüz yüze görüşmek yerine sanal ortamda görüşmenin tercih edildiği durumlar, internet kullanımından dolayı yüz yüze iletişimde zorluk yaşandığı durumlar,internetin en iyi arkadaş olarak görüldüğü durumlar, internetin olmadığı bir yaşamın anlamsız ve boş geldiği durumlar sosyal izolasyon belirtileridir.

3.5. Verilerin Analizi

Veri analizinde kişisel bilgi formunda yer alan ifadelere yönelik tanımlayıcı istatistiklerin hesaplanmasında frekans analizi, normal dağılıma uygunluğunun belirlenmesinde Kolmogorov Smirnov testi, farklılık testlerinde ise normalliğin sağlanması nedeniyle bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü ANOVA testine yer verilmiştir. Örneklemde anne babası boşanmış ve boşanmamış öğrenci olmak üzere iki gruba yer verildiğinden ve bu yönde farklılıklar araştırılmak istendiğinden her analiz iki ayrı örneklem için ayrı ayrı uygulanmıştır.

Anne babası boşanmış ve boşanmamış öğrencilerin kişisel bilgi formundaki sorulara göre sayı ve yüzde olarak dağılımının belirlenmesinde frekans analizi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğinin test edilmesinde güvenilirlik testi Cronbach Alpha değerleri hesaplanmıştır. Literatürde de kabul edilen değer 0,70 ve üzeri Alpha değerleri ölçek boyutlarının güvenilir olduğunu göstermektedir. Örneklemde elde edilen verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığının belirlenmesiyle, çalışmada parametrik ya da parametrik olmayan testlerden hangilerinin kullanılacağına karar verilmektedir. Normal dağılıma uygunluğun belirlenmesinde Kolmogrov Smirnov testleri kullanılırken, bu teste ait p istatistik önem değerinin 0,05'ten büyük çıkması normalliğin sağlandığını göstermektedir. Normal dağılıma uygunluğun sağlanması durumunda parametrik fark testlerinden t testi ve ANOVA testi uygulanırken, sağlanmaması durumunda parametrik olmayan testlerden t testi yerine Mann Whitney U testi ve ANOVA testi yerine Kruskall Wallis testleri kullanılmaktadır. Bu testlerden t ya da Mann Whitney U testleri, farklılığın arandığı kategorik değişkenin iki seçenekli olması durumunda kullanılırken, ikiden fazla seçenekli olması durumunda ise Anova ya da Kruskall Wallis testleri kullanılmaktadır. İstatistiksel önem değeri P değerinin 0,05'ten küçük çıkması farklılığın olduğunu gösterirken, büyük çıkması farklılığın olmadığını göstermektedir. Kişisel bilgi formundaki ifadelere göre anne babası boşanmış ve boşanmamış öğrencilerin internet bağımlılığının nasıl farklılık gösterdiğinin belirlenmesinde farklılık testlerinden bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü Anova testleri kullanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1.Kişisel Bilgi Formu Tanımlayıcı İstatistikleri

Anket formunda yer alan kişisel bilgilere yönelik her bir ifade için yapılan frekans analizi tanımlayıcı istatistik sonuçları tablolar halinde aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Anne Baba	Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Kız	69	51,9
	Erkek	64	48,1
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Kız	44	52,4
	Erkek	40	47,6
	Toplam	84	100,0

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan anne babası boşanmamış öğrencilerin 69(%51,9)'u kız, 64(%48,1)'ü erkek öğrenci iken, boşanmış öğrencilerin 44(%52,4)'ü kız, 40(%47,6)'ı erkek öğrencidir. Anne babası boşanmış ve boşanmamış öğrencilerin her iki grubunda kız öğrencilerin çok az farkla daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Anne Baba	Yaş	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	14	87	65,4
	15	11	8,3
	16	7	5,3
	17	15	11,3
	18	13	9,8
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	14	19	22,6
	15	20	23,8
	16	21	25,0
	17	15	17,9
	18	9	10,7
	Toplam	84	100,0

Tablo 2de görüldüğü gibi katılımcı öğrencilerden anne babası boşanmamış ve boşanmış öğrencilerin yaş dağılımı 14-18 yaş aralığında değişirken, anne babası boşanmamış öğrencilerin büyük çoğunlukla 87(%65,4)'sinin 14 yaşında olduğu, sonrasında sırasıyla 15(%11,3)'inin 17 yaşında olduğu, 13(%9,8)'ünün 18 yaşında, 11(%8,3)'inin 15 yaşında olduğu, son olarak da 7(%5,3)'sinin 16 yaşında olduğu belirlenmiştir. Anne babası boşanmış öğrencilerin yaşlarına bakıldığında, öğrencilerin 21(%25)'inin 16 yaşında olduğu, sonrasında sırasıyla 20(%23,8)'sinin 15 yaşında olduğu, 19(%22,6)'unun 14 yaşında olduğu, 15(%17,9)'inin 17 yaşında olduğu ve son olarak da 9(%10,7)'unun 18 yaşında öğrencilerden oluştuğu görülmüştür.

Tablo 3. Öğrencilerin Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı

Anne Baba	Kardeş Sayısı	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	1	35	26,3
	2	65	48,9
	3	20	15,0
	4	13	9,8
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	1	28	33,3
	2	45	53,6
	3	9	10,7
	4	2	2,4
	Toplam	84	100,0

Kardeş sayılarına göre dağılımı gösteren Tablo 3 incelendiğinde anne baba boşanmamış öğrencilerde 2 kardeşe sahip öğrenci sayısı 65(%48,9) ile en çok iken, 1 kardeşi olanların sayısı 35(%26,3) 3 kardeşi olanların sayısı 20(%15), 4 kardeşi olanların sayısı ise 13(%9,8)'tür. Anne baba boşanmış öğrenci grubu için ise yine 2 kardeş olan öğrencilerin sayısı 45(%53,6) ile en çok iken ve yarısından fazlası bu grupta yer alırken, sonrasında sırasıyla 28(%33,3)'inin 1 kardeş olduğu, 9(%10,7)'unun 3 kardeş olduğu, son olarak en az sayıyla 2(%2,4)'sinin 4 kardeşi olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencinin Doğum Sırasına Göre Dağılımı

Anne Baba	Kaçıncı Çocuk	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	1	92	69,2
	2	34	25,6
	3	7	5,3
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	1	60	71,4
	2	23	27,4
	3	1	1,2
	Toplam	84	100,0

Tablo 4'de görüldüğü gibi öğrencilerin ailede kaçıncı olma durumlarına bakıldığında anne babası boşanmamış öğrencilerde büyük çoğunlukla 92(%69,2) öğrencinin ilk çocuk olduğu, sonrasında 34(%25,6)'ünün ikinci çocuk olduğu, en az sayıyla 7(%5,3)'sinin ise üçüncü çocuk olduğu belirlenirken, anne babası boşanmış öğrencilerin de aynı sıralamayla 60(%71,4)'ının ilk çocuk olduğu, 23(%27,4)'ünün ikinci çocuk olduğu, çok az sayıyla sadece 1(%1,2) öğrencinin üçüncü çocuk olduğu görülmektedir. Her iki grup için de büyük çoğunlukla katılımcı öğrencilerin ailede birinci çocuk oldukları belirlenmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Anne Babalarının Boşanma Tarihine Göre Dağılımı

Anne Baba	Boşanma Tarihi	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmış	2005	7	8,4
	2007	6	7,2
	2008	5	6,0
	2010	8	9,6
	2012	13	15,7
	2013	8	9,6
	2014	11	13,3
	2015	16	19,3
	2016	9	10,8
	Toplam	84	100,0

Tablo 5'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için anne baba boşanma tarihleri incelendiğinde sırasıyla 16(%19,3)'sının 2015, 13(%15,7)'ünün 2012, 11(%13,3)'inin 2014, 9(%10,8)'unun 2016, 8(%9,6)'erinin 2010 ve 2013, 7(%8,4)'sinin 2005 ve son olarak 6(%7,2)'sının 2007 yılında boşanmış ailelerden oluştuğu görülmektedir. Anne babası boşanmış öğrencilerin ailelerin yarıdan fazlasının 2012 sonrası boşanmış ailelerden oluştuğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Öğrenci Annelerinin Tekrar Evlenme Durumuna Göre Dağılımı

Anne Baba	Anne Tekrar Evlenme	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmış	Evet	19	25,3
	Hayır	56	74,7
	Toplam	75	100,0

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden anne babası boşanmış öğrenciler için anne tekrar evlenme durumlarına bakıldığında büyük çoğunluğun 56(%74,7)'sının evlenmediği, 19(%25,3)'unun evlendiği görülmüştür.

Tablo 7. Öğrenci Babalarının Tekrar Evlenme Durumuna Göre Dağılımı

Anne Baba	Baba Tekrar Evlenme	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmış	Evet	31	41,3
	Hayır	44	58,7
	Toplam	75	100,0

Tablo 7'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerden anne babası boşanmış öğrenciler için baba tekrar evlenme durumlarına bakıldığında 44(%58,7)'ünün evlenmediği, 31(%25,3)'inin evlendiği görülmüştür. Bu sonuçla anne baba boşanmış öğrencilerde babaların yarısından fazlasının evlenmediği belirlenmiştir.

Anne baba boşanmış öğrenciler için anne baba tekrar evlenme durumları değerlendirilirse annelerin büyük çoğunlukla evlenmediği görülürken, babaların daha az oranla evlenmediği belirlenmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Kimle Yaşadığına Göre Dağılımı

Anne Baba	Kimle Yaşama	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Annem ve Babamla	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Annemle	75	89,3
	Babamla	9	10,7
	Toplam	84	100,0

Tablo 8'de görüldüğü gibi kiminle yaşanıldığı sorusuyla ilgili sonuçlar incelendiğinde, anne baba boşanmamış 133(%100) öğrencinin tümünün anne ve babayla birlikte yaşadığı, anne baba boşanmamış öğrencilerin ise çok büyük çoğunlukla 75(%89,3)'inin anneyle birlikte yaşadığı görülürken, 9(%10,7)'unun babasıyla yaşadığı belirlenmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Anne Baba	Anne Eğitim	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	İlkokul mezunu	9	6,8
	Ortaokul mezunu	14	10,5
	Lise mezunu	41	30,8
	Üniversite mezunu	61	45,9
	Yüksek Lisans-Doktora mezunu	8	6,0
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Okur yazar	2	2,4
	İlkokul mezunu	6	7,1
	Ortaokul mezunu	5	6,0
	Lise mezunu	34	40,5
	Üniversite mezunu	35	41,7
	Yüksek Lisans-Doktora mezunu	2	2,4
	Toplam	84	100,0

Tablo 9'da görüldüğü gibi katılımcı öğrencilerin anne eğitim durumlarına bakıldığında anne babası boşanmamış öğrencilerin annelerinin sırasıyla yarıya yakın oranla 61(%45,9)'inin üniversite mezunu, 41(%30,8)'inin lise mezunu, 14(%10,5)'ünün ortaokul, 9(%6,8)'unun ilkokul ve son olarak 8(%6)'inin yüksek lisans-doktora mezunu olduğu belirlenirken, anne babası boşanmış öğrencilerin annelerinden 35(%41,7)'inin üniversite, 34(%40,5)'ünün lise, 6(%7,1)'sının ilkokul, 5(%6)'inin ortaokul, 2(%2,4)'sinin de yüksek lisans-doktora mezunu ve okur yazar olduğu belirlenmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin Annelerinin Meslek Durumlarına Göre Dağılımı

Anne Baba	Anne Meslek	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Çalışmıyor	75	56,4
	Öğretmen	10	7,5
	Doktor	8	6,0
	Avukat	1	,8
	Mühendis	6	4,5
	Memur	13	9,8
	Serbest Meslek	9	6,8
	Yönetici	1	,8
	Çalışan	10	7,5
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Çalışmıyor	40	47,6
	Öğretmen	3	3,6
	Doktor	1	1,2
	Avukat	4	4,8
	Mühendis	4	4,8
	Memur	5	6,0
	Serbest Meslek	15	17,9
	Yönetici	4	4,8
	Çalışan	8	9,5
	Toplam	84	100,0

Tablo 10'da görüldüğü gibi anne meslek durumlarına göre değerlendirme yapıldığında anne baba boşanmamış öğrenciler için annelerin çoğunluk olarak 75(%56,4)'inin çalışmadığı, sonrasında sırasıyla 13(%9,8)'ünün memur, 10(%7,5)'arının öğretmen ve çalışan olduğu, 9(%6,8)'inin serbest meslek sahibi, 8(%6)'inin doktor, 6(%4,5)'sının mühendis ve çok az oranla sadece birer annenin yönetici ya da avukat olduğu belirlenirken, anne babası boşanmış öğrencilerde anne mesleklerine bakıldığında, 40(%47,6)'ının çalışmadığı, 15(%17,9)'inin serbest meslek sahibi olduğu, 8(%9,5)'inin çalışan, 5(%6)'inin memur, 4(%4,8)'erinin avukat, mühendis ve yönetici ve sadece 1(%1,2)'inin doktor olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Anne Baba	Baba Eğitim	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	İlkokul mezunu	7	5,3
	Ortaokul mezunu	8	6,0
	Lise mezunu	35	26,3
	Üniversite mezunu	65	48,9
	Yüksek Lisans-Doktora mezunu	18	13,5
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	İlkokul mezunu	5	6,0
	Ortaokul mezunu	8	9,5
	Lise mezunu	28	33,3
	Üniversite mezunu	37	44,0
	Yüksek Lisans-Doktora mezunu	6	7,1
	Toplam	84	100,0

Tablo 11'de görüldüğü gibi katılımcı öğrencilerin baba eğitim durumlarına bakıldığında anne babası boşanmamış öğrencilerin babalarının sırasıyla yarıya yakın oranla 65(%48,9)'inin üniversite mezunu, 35(%26,3)'ünün lise mezunu, 18(%13,5)'inin yüksek lisans-doktora, 8(%6)'inin ortaokul ve son olarak 7(%5,3)'sinin ilkokul mezunu olduğu belirlenirken, anne babası boşanmış öğrencilerin babalarından 37(%44)'sinin üniversite, 28(%33,3)'ünün lise, 8(%9,5)'inin ortaokul, 6(%7,1)'sının yüksek lisans-doktora, 5(%6)'inin ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin baba eğitim ve anne eğitim durumları birlikte değerlendirildiğinde anne babası boşanmamış ve boşanmış öğrenciler için anne ve baba eğitim durumlarının lise ve üniversite mezunu olanların büyük çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Öğrencilerin Babalarının Meslek Durumuna Göre Dağılımı

Anne Baba	Baba Meslek	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Doktor	5	3,8
	Mühendis	28	21,1
	Memur	10	7,5
	Serbest Meslek	43	32,3
	Yönetici	14	10,5
	Çalışan	29	21,8
	Pilot	4	3,0
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Öğretmen	4	4,9
	Doktor	2	2,5
	Avukat	7	8,6
	Mühendis	9	11,1
	Memur	11	13,6
	Serbest Meslek	20	24,7
	Yönetici	14	17,3
	Çalışan	14	17,3
	Toplam	84	100,0

Tablo 12'de görüldüğü gibi katılımcı öğrencilerin baba meslek durumlarına göre değerlendirme yapıldığında anne baba boşanmamış öğrenciler için babaların sırasıyla 43(%32,3)'ünün serbest meslek sahibi, 29(%21,8)'unun çalışan, 28(%21,1)'inin mühendis, 14(%10,5)'ünün yönetici, 10(%7,5)'unun memur, 5(%3,8)'inin doktor, 4(%3)'ünün pilot olduğu belirlenirken, anne babası boşanmış öğrencilerde baba mesleklerine bakıldığında, 20(%24,7)'sinin serbest meslek, 14(%17,3)'erinin yönetici ve çalışan olduğu, 11(%13,6)'sının memur, 9(%11,1)'unun mühendis, 7(%8,6)'sinin avukat, 4(%4,9)'ünün öğretmen ve son olarak 2(%2,5)'sinin doktor olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Öğrencilerin Aile Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Anne Baba	Aile Gelir	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	0-5000 tl arası	11	8,3
	5001-10000 tl arası	43	32,3
	10001-30000 tl arası	61	45,9
	30001 tl ve üzeri	18	13,5
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	0-5000 tl arası	18	21,4
	5001-10000 tl arası	29	34,5
	10001-30000 tl arası	27	32,1
	30001 tl ve üzeri	10	11,9
	Toplam	84	100,0

Tablo 13'de görüldüğü gibi aile gelir durumlarına bakıldığında anne babası boşanmamış katılımcı öğrenciler için aile gelirinin çoğunluk oranla 61(%45,9)'inin 10001-30000 tl, 43(%32,3)'ünün 5001-10000 tl, 18(%13,5)'inin 30001 tl ve üzeri, 11(%8,3)'inin 0-5000 tl arasında olduğu belirlenmiştir. Anne babası boşanmış öğrenciler için ise 29(%34,5)'unun 5001-10000 tl aralığında, 27(%32,1)'sinin 10001-30000 tl aralığında, 18(%21,4)'inin 0-5000tl aralığında, 10(%11,9)'unun 300001 tl ve üzeri gelire sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Serbest Zaman Aktivitelerine Göre Dağılımı

Anne Baba	Serbest Zaman Aktivitesi	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Spor yapmak	22	16,9
	Kitap okumak	17	13,1
	Resim yapmak	7	5,4
	Müzik dinlemek	29	22,3
	İnternete girmek	24	18,5
	Bilgisayar oyunu oynamak	27	20,8
	Film İzlemek	4	3,1
	Toplam	130	100,0
Anne Baba Boşanmış	Spor yapmak	10	11,9
	Kitap okumak	7	8,3
	Müzik dinlemek	24	28,6
	İnternete girmek	18	21,4
	Bilgisayar oyunu oynamak	13	15,5
	Gezmek	6	7,1
	Film İzlemek	6	7,1
	Toplam	84	100,0

Tablo 14'de görüldüğü gibi katılımcı öğrencilerin serbest zaman aktivitelerine bakıldığında anne babası boşanmamış öğrencilerin sırasıyla 29(%22,3)'unun müzik dinlemek, 27(%20,8)'sinin bilgisayar oyunu oynamak, 24(%18,5)'ünün internete girmek, 22(%16,9)'sinin spor yapmak, 17(%13,1)'sinin kitap okumak, 7(%5,4)'sinin resim yapmak, 4(%3,1)'ünün ise film izlemek şeklinde görüş belirttiği görülürken, anne babası boşanmış öğrenciler için ise 24(%28,6)'ünün müzik dinlemek, 18(%21,4)'inin internete girmek, 13(%15,5)'ünün bilgisayar oyunu oynamak, 10(%11,9)'unun spor yapmak, 7(%8,3)'sinin kitap okumak, 6(%7,1)'sının ise gezmek ve film izlemek şeklinde görüş belirttiği görülmüştür.

Her iki öğrenci grubu için serbest zaman aktivitesi sonuçları değerlendirildiğinde müzik dinleme, internete girme, bilgisayar oyunu oynama gibi serbest zaman aktivitelerinin daha ön planda olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Öğrencilerin Evde Bilgisayarı Olup Olma Durumuna Göre Dağılımı

Anne Baba	Evde Bilgisayar Bulunma	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Evet	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Evet	84	100,0

Evde bilgisayar olma durumuna göre dağılımı gösteren Tablo 15 değerlendirildiğinde anne babası boşanmış ve boşanmamış katılımcı öğrencilerin tümünün evinde bilgisayar olduğu görülmektedir.

Tablo 16. Kullanılan Bilgisayarın İnternet Bağlantısının Olup Olmama Durumuna Göre Dağılımı

Anne Baba	İnternet Bağlantısı Bulunma	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Evet	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Evet	84	100,0

Bilgisayarda internet bağlantısının olma durumuna göre dağılımı gösteren Tablo 16 değerlendirildiğinde anne babası boşanmış ve boşanmamış katılımcı öğrencilerin tümünün bilgisayarında internet bağlantısının olduğu görülmektedir.

Tablo 17. Öğrencilerin Bilgisayarın Evde Nasıl Ortamda Bulunduğuna Göre Dağılımı

Anne Baba	Bilgisayar Ortamı	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Bana özel bir odada	87	65,9
	Başkasına ait bir odada	2	1,5
	Ortak kullanılan bir odada	44	32,6
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Bana özel bir odada	61	72,6
	Başkasına ait bir odada	4	4,8
	Ortak kullanılan bir odada	19	22,6
	Toplam	84	100,0

Tablo 17'da görüldüğü gibi bilgisayarın evde nasıl bir ortamda olduğuyla ilgili soruya verilen yanıtlar incelendiğinde anne babası boşanmamış katılımcı öğrencilerin çoğunluk olarak 87(%65,9)'sinin bilgisayarın kendilerine ait odada olduğunu belirttiği, 44(%32,6)'ünün ortak kullanılan odada bilgisayarı kullandığı, çok az oranla 2(%1,5) öğrencinin başkasının odada olan bilgisayarı kullandığı belirlenmiştir. Anne babası boşanmış katılımcı öğrenciler için ise yine yakın oranlarla ve sırasıyla 61(%72,6)'inin kendilerine özel odada bilgisayarı kullandığı, 19(%22,6)'unun ortak kullanılan odada olan bilgisayarı kullandığı, çok az oranla 4(%4,8)'ünün ise başkasına ait odada olan bilgisayarı kullandığı görülmüştür.

Tablo 18. Öğrencilerin Cep Telefonu Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımı

Anne Baba	Cep Telefonu Sahipliği	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Evet	128	96,2
	Hayır	5	3,8
Anne Baba Boşanmış	Evet	84	100,0

Tablo 18'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin cep telefonu sahibi olma durumlarına bakıldığında anne babası boşanmamış öğrencilerin büyük çoğunlukla 128(%96,2)'inin cep telefonu sahibi olduğu, sadece 5(%3,8)'inin ise cep telefonu sahibi olmadığı belirlenirken, anne babası boşanmış katılımcı öğrencilerin tümünün cep telefonu olduğu görülmektedir.

Tablo 19. Öğrencilerin Cep Telefonundan İnternete Bağlanma Durumlarına Göre Dağılımı

Anne Baba	Cepten İnternete Bağlanma	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Evet	126	94,7
	Hayır	7	5,3
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Evet	82	97,6
	Hayır	2	2,4
	Toplam	84	100,0

Tablo 19'de görüldüğü gibi katılımcı öğrencilerin cep telefonundan internete bağlanma durumları değerlendirildiğinde, anne babası boşanmamış katılımcı öğrencilerin büyük çoğunlukla 126(%94,7)'sının cep telefonundan internete bağlandığı, 7(%5,3)'ünün bağlanmadığı, anne babası boşanmış katılımcı öğrencilerin ise yine büyük çoğunlukla 82(%97,6)'sinin cep telefonunda internete bağlandığı, çok az oranla 2(%2,4)'sinin ise internete cep telefonuyla bağlanmadığı görülmüştür.

Tablo 20. Öğrencilerin İnternete En Çok Bağlanma Zamanına Göre Dağılımı

Anne Baba	İnternete Bağlanma Zamanı	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Sabah	2	1,5
	Öğle	12	9,1
	Akşam	91	68,9
	Gece	27	20,5
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Öğle	1	1,2
	Akşam	59	70,2
	Gece	24	28,6
	Toplam	84	100,0

Tablo 20'da görüldüğü gibi internete en çok ne zaman bağlanıldığı ile ilgili ifade edilen soruya yönelik yanıtlar incelendiğinde anne babası boşanmamış öğrencilerden yarısından fazlası oranında 91(%68,9)'inin akşam, sonrasında sırasıyla 27(%20,5)'sinin gece, 12(%9,1)'sinin öğle, çok az oranla sadece 2(%1,5) öğrencinin de sabah internete bağlandığı, anne babası boşanmamış öğrencilerde ise 59(%70,2)'unun akşam, 24(%28,6)'ünün gece ve sadece 1(%1,2)'inin öğlen internete bağlandığını belirttiği görülmüştür.

Tablo 21. Öğrencilerin İnternette Günde Ortalama Geçirilen Süreye Göre Dağılımı

Anne Baba	İnternet Süresi	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	0-30 dakika	6	4,5
	31-60 dakika arası	27	20,3
	61-90 dakika arası	28	21,1
	91-120 dakika arası	20	15,0
	120 dakikadan fazla	52	39,1
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	0-30 dakika	2	2,4
	31-60 dakika arası	7	8,3
	61-90 dakika arası	14	16,7
	91-120 dakika arası	13	15,5
	120 dakikadan fazla	48	57,1
	Toplam	84	100,0

Tablo 21'de görüldüğü gibi internette günde ortalama ne kadar süre geçirildiğine bakıldığında anne babası boşanmamış öğrencilerin 52(%39,1)'sinin 120 dakikadan fazla, 28(%21,1)'inin 61-90 dakika arası, 27(%20,3)'sinin 31-60 dakika arası, 20(%15)'sinin 91-120 dakika arası ve 6(%4,5)'sının 0-30 dakika internette ortalama vakit geçirdiğini belirttikleri görülmüştür. Anne babası boşanmış öğrenciler için internette geçirilen ortalama sürelere bakıldığında öğrencilerin yarıdan fazla sayıyla 48(%57,1)'inin 120 dakikadan fazla, 14(%16,7)'ünün 61-90 dakika arası, 13(%15,5)'ünün 91-120 dakika arası, 7(%8,3)'sinin 31-60 dakika arası ve çok az sayıyla 2(%2,4)'sinin 0-30 dakika arası süreyle ortalama olarak internette vakit geçirdikleri görülmektedir.

Tablo 22. Öğrencilerin Sosyal Paylaşım Sitelerine Üyeliğine Göre Dağılımı

Anne Baba	Sosyal Paylaşım Sitelerine Üyelik	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Evet	116	87,2
	Hayır	17	12,8
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Evet	75	89,3
	Hayır	9	10,7
	Toplam	84	100,0

Tablo 22'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal paylaşım sitelerine üyeliği değerlendirildiğinde anne babası boşanmamış öğrencilerin büyük çoğunluk olarak 116(%87,2)'sının sosyal paylaşım sitelerine üye olduğu, 17(%12,8)'sinin üye olmadığı görülürken, anne babası boşanmış öğrenciler için yine benzer oranlarla 75(%89,3)'inin sosyal paylaşım sitelerine üye olduğu, 9(%10,7)'unun ise üye olmadığını belirttikleri görülmektedir.

Tablo 23. Öğrencilerin İnternet Kullanımında Anne Baba Denetimine Göre Dağılımı

Anne Baba	İnternet Anne Baba Denetimi	Sayı	Yüzde
Anne Baba Boşanmamış	Evet	59	44,4
	Hayır	74	55,6
	Toplam	133	100,0
Anne Baba Boşanmış	Evet	25	29,8
	Hayır	59	70,2
	Toplam	84	100,0

Tablo 23'de görüldüğü gibi internet kullanımında anne baba denetimine bakıldığında anne babası boşanmamış öğrencilerin birbirine yakın oranlarla olmakla birlikte, 74(%55,6)'ünün internet kullanımında anne babalarının denetimi olmadığını, 59(%44,4)'unun denetim olduğunu belirttiği görülürken, anne babası boşanmış öğrencilerin ise büyük çoğunlukla 59(%70,2)'unun internet kullanımında anne baba denetiminin olmadığını belirtirken, 25(%29,8)'inin denetim olduğunu belirttikleri görülmektedir.

4.2. Geçerlilik-Güvenilirlik Testi Sonuçları

Ölçek boyutlarının güvenirliğinin belirlenmesinde Cronbach Alpha güvenilirlik değeri hesaplanmıştır. Bu değerin 0,70'den yüksek çıkması ölçek boyutlarının güvenilirliğinin sağlandığını göstermektedir. Yapılan güvenilirlik analizleri sonuçlarında ölçeğin tüm boyutlarında güvenilirliğin sağlandığı belirlenmiş, sonuçlar Tablo 25 da gösterilmiştir. Geçerlilik analizi için ise faktör analizi sonuçlarında iki

ya da daha fazla ölçek boyutunda faktör yükü farkları 0,10'dan az olan ifadelerin çıkarılmasıyla yapı geçerliliğinin sağlandığı belirlenmiştir.

Tablo 24. İnternet Bağımlılık Ölçeği Güvenilirlik Analizi Sonuçları

	Cronbach Alpha	İfade Sayısı
İşlevsellikte Bozulma	,828	8
Yoksunluk	,819	8
Kontrol Güçlüğü	,830	7
Sosyal izolasyon	,838	6

Uygulanan güvenilirlik analizi Cronbach Alpha değerleri Tablo 24'da görüldüğü gibi incelendiğinde internet bağımlılığı ölçeği için tüm boyutlarda değerin 0,70'den fazla çıkması ölçek güvenilirliğinin sağlandığını göstermektedir. Çalışmada yer alan internet bağımlılığı alt boyutlarından işlevsellikte bozulma boyutunun güvenilirlik değeri 0,828, yoksunluk boyutunun 0,819, kontrol güçlüğünün 0,830 ve sosyal izolasyon boyutunun ise 0,838 olarak belirlenmiştir.

4.3. Normallik Testi Sonuçları

Elde edilen verilerin analizinde parametrik ya da parametrik olmayan testlerin hangisinin kullanılacağına karar verilmesi için öncelikle normallik testine yer verilmiştir. Normalliğin belirlenmesinde kullanılan Kolmogorov-Smirnov testinde istatistiksel anlam değeri *p*'nin 0,05'ten büyük çıkması ölçek boyutlarının normal dağılıma uygunluk gösterdiği ve analizlerde parametrik testlerin kullanılması gerektiğini gösterirken, 0,05'ten küçük çıkması normal dağılıma uygunluğun sağlanmadığını ve parametrik olmayan testlerin kullanılması gerektiğini ifade etmektedir. Araştırmada kullanılan internet bağımlılığı alt boyutları için normallik testi sonuçları Tablo 25'de gösterilmiştir.

Tablo 25. Normallik Testi Sonuçları

Anne Baba	Yoksunluk	Kontrol Güçlüğü	İşlevsellikte Bozulma	Sosyal İzolasyon
N	217	217	217	217
Kolmogorov-Smirnov	,646	1,036	1,155	1,285
p	,798	,233	,139	,073

Tablo 25'de görüldüğü gibi internet bağımlılık ölçeği boyutları için yapılan normallik testlerinde tüm boyutlarda istatistiksel anlam değeri *p*'nin 0,05'ten büyük çıkması normal dağılıma uygunluğun sağlandığını göstermiştir.

4.4. Fark Testleri

Farklılık testlerinin uygulanmasında normalliğin sağlanması nedeniyle parametrik testlerden bağımsız örneklem *t* ve tek yönlü ANOVA testleri kullanılmıştır. Parametrik fark testlerinde kategorik değişkenin iki seçenekli olması durumunda bağımsız örneklem *t* testi kullanılırken, ikiden fazla seçenekli durumlarda ise tek yönlü ANOVA testi kullanılmaktadır.

Bağımsız örneklem *t* testinde öncelikle Levene varyansların eşitliği testine bakılmaktadır. Bu testin istatistiksel önem değeri *p*'nin 0,05'ten küçük olması durumuna göre varyansların eşitliğine bakılmakta ve varyansların eşit olup olmadığı satır *t* testi *p* değerine bakılarak karar verilmektedir. Aşağıdaki *t* testi tablolarında Levene testi için varyansların eşitliğinin sağlanıp sağlanamadığı duruma göre karşılık gelen *p* değerlerine yer verilmiştir.

İstatistiksel önem değeri *p*'nin 0,05'ten küçük olması durumunda istatistiksel olarak anlamlı farklılığın oluştuğu kabul edilmektedir. Farklılığın oluştuğu durumlarda ifadelere göre ölçek boyutlarının ortalama düzeylerine bakılmakta ve farklılığın düzeyi belirlenebilmektedir. Bağımsız Örneklem *t* Testi sonuçlarında farklılık görülmesi durumunda doğrudan ortalama değerlere bakılırken, Tek Yönlü ANOVA testi sonuçlarında ise Post Hoc test sonuçları ortalama düzeylerine bakılmaktadır. Varyansların eşit olduğu ve örneklem sayısının eşit olmadığı durumda Scheffe testi kullanılırken, varyansların ve örneklem sayısının eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane testi kullanılmaktadır.

Anne babası boşanmış ve boşanmamış öğrencilere göre ayrım yapıldığı için her iki ayrı katılımcı grup için farklılık testleri uygulanmıştır. Kişisel bilgi formunda yer alan "Evinizde bilgisayar var mı" ve "Evinizde bilgisayar varsa internete bağlı mı?" sorularına tüm katılımcıların evet cevabı vermesi nedeniyle farklılık testleri yapılamamıştır. Anne babası boşanmış katılımcı öğrenciler için ise "Cep telefonunuz var mı?" ve "Cep Telefonuna İnternete Bağlanır mısınız?" sorularına tümüyle evet yanıtı alındığından, bu öğrenci grubu için farklılık testi yapılamamıştır. Anne babası boşanmamış katılımcı öğrenciler için de "Kiminle yaşıyorsunuz?" sorusuna tüm katılımcıların annem ve babamla cevabını vermesi nedeniyle farklık testine yer verilememiştir.

Katılımcı öğrencilerin anne babalarının boşanıp boşanmamış olma durumlarına göre anket formundaki kişisel bilgilere yönelik farklılık gösterip göstermediğine ilişkin farklılık test sonuçları ayrı ayrı tablolar halinde aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 26. Öğrencilerin Anne Babası Boşanmış ve Boşanmamış Olma Durumuna Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Anne Baba Birliktelik Durumu	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata.Ort.
Yoksunluk	Anne Baba Boşanmamış	133	3,30	,874	,076
	Anne Baba Boşanmış	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	Anne Baba Boşanmamış	130	3,74	,700	,061
	Anne Baba Boşanmış	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	Anne Baba Boşanmamış	130	4,11	,765	,067
	Anne Baba Boşanmış	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	Anne Baba Boşanmamış	131	4,16	,699	,061
	Anne Baba Boşanmış	83	4,22	,665	,073

	Levene Testi		*t*-testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	,034	,854	4,373	,000
Kontrol Güçlüğü	,425	,515	-1,052	,294
İşlevsellikte Bozulma	2,791	,096	4,584	,000
Sosyal İzolasyon	,695	,405	-,637	,525

Tablo 26'de görüldüğü gibi anne baba boşanmış/boşanmamış olma durumlarına göre katılımcı öğrencilerin internet bağımlılığına ilişkin yapılan fark testlerinde yoksunluk ve işlevsellikte bozulma boyutları *p* değerlerinin 0,05'ten küçük çıkması anne babası boşanmış ve boşanmamış katılımcı öğrenciler için internet bağımlılığının bu boyutlarında istatistiksel olarak farklılık olduğunu gösterirken, kontrol güçlüğü ve sosyal izolasyon boyutları *p* değerlerinin 0,05'ten büyük çıkması farklılığın olmadığını göstermektedir. Farklılığın görüldüğü boyutlarda ortalama düzeylere bakıldığında yoksunluk ve işlevsellikte bozulma internet bağımlılığının anne babası boşanmayanlarda daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 27. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Cinsiyete Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata.Ort.
Yoksunluk	Kız	42	2,85	,822	,127
	Erkek	40	2,70	,825	,130
Kontrol Güçlüğü	Kız	44	3,89	,576	,087
	Erkek	40	3,77	,705	,112
İşlevsellikte Bozulma	Kız	43	3,57	,869	,132
	Erkek	40	3,60	,901	,142
Sosyal İzolasyon	Kız	44	4,26	,488	,074
	Erkek	39	4,18	,825	,132

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	,043	,836	,814	,418
Kontrol Güçlüğü	,137	,712	,879	,382
İşlevsellikte Bozulma	,092	,763	-,148	,882
Sosyal İzolasyon	11,783	,001	,558	,579

Tablo 27'da görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrencilerin cinsiyete göre internet bağımlılığı *t* testi farklılığına bakıldığında internet bağımlılığı tüm alt boyutları için *p*

değerinin 0,05'ten büyük olması internet bağımlılığının cinsiyete göre farklılık göstermediğini göstermektedir.

Tablo 28. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Cinsiyete Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Cinsiyet	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata.Ort.
Yoksunluk	Kız	69	3,31	,892	,107
	Erkek	64	3,29	,861	,108
Kontrol Güçlüğü	Kız	68	3,77	,649	,079
	Erkek	62	3,70	,756	,096
İşlevsellikte Bozulma	Kız	68	4,10	,793	,096
	Erkek	62	4,12	,738	,094
Sosyal İzolasyon	Kız	69	4,19	,686	,083
	Erkek	62	4,13	,716	,091

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	,249	,619	,099	,922
Kontrol Güçlüğü	,741	,391	,636	,526
İşlevsellikte Bozulma	,012	,914	-,191	,849
Sosyal İzolasyon	,746	,389	,504	,615

Tablo 28'da görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrencilerin cinsiyete göre internet bağımlılığı *t* testi farklılığına bakıldığında, anne babası boşanmış öğrencilerde olduğu gibi internet bağımlılığı tüm alt boyutları için *p* değerinin 0,05'ten büyük olması internet bağımlılığının cinsiyete göre farklılık göstermediğini göstermektedir.

Tablo 29. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Yaşa Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Yaş	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	14	19	2,86	,853	,196
	15	20	2,89	,795	,178
	16	19	2,91	,753	,173
	17	15	2,72	,913	,236
	18	9	2,15	,658	,219
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	14	19	3,56	,889	,204
	15	20	4,07	,564	,126
	16	21	3,81	,493	,108
	17	15	3,93	,486	,126
	18	9	3,81	,597	,199
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	14	18	3,48	,963	,227
	15	20	3,71	,980	,219
	16	21	3,51	1,000	,218
	17	15	3,62	,612	,158
	18	9	3,67	,651	,217
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	14	19	4,10	,884	,203
	15	20	4,48	,368	,082
	16	21	4,25	,600	,131
	17	14	4,32	,541	,145
	18	9	3,72	,759	,253
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	4,296	1,074	1,639	,173
	Gruplar İçi	50,446	,655		
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	2,704	,676	1,707	,157
	Gruplar İçi	31,295	,396		
	Toplam	33,999			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	,741	,185	,231	,920
	Gruplar İçi	62,622	,803		
	Toplam	63,363			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	3,978	,994	2,405	,057
	Gruplar İçi	32,260	,414		
	Toplam	36,238			

Anne babası boşanmış öğrenciler için internet bağımlılığı alt boyutlarının yaşa göre farklılığına ilişkin sonuçları gösteren Tablo 29 incelendiğinde, tüm boyutlar için istatistiksel anlam değeri *p*'nin 0,05'ten büyük çıkması yaşa göre internet bağımlılığının farklılık göstermediği sonucunu ifade etmektedir.

Tablo 30. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Yaşa Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Yaş	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	14	87	3,27	,890	,095
	15	11	3,28	,919	,277
	16	7	3,84	,387	,146
	17	15	3,48	,737	,190
	18	13	3,00	1,001	,278
	Toplam	133	3,30	,874	,076
Kontrol Güçlüğü	14	85	3,84	,731	,079
	15	10	3,65	,687	,217
	16	7	3,41	,393	,149
	17	15	3,63	,432	,111
	18	13	3,42	,787	,218
	Toplam	130	3,74	,700	,061
İşlevsellikte Bozulma	14	84	4,04	,756	,083
	15	11	3,82	,943	,284
	16	7	4,22	,746	,282
	17	15	4,63	,421	,109
	18	13	4,14	,806	,224
	Toplam	130	4,11	,765	,067
Sosyal İzolasyon	14	85	4,22	,756	,082
	15	11	4,21	,466	,141
	16	7	4,19	,485	,183
	17	15	4,09	,503	,130
	18	13	3,82	,728	,202
	Toplam	131	4,16	,699	,061

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	3,725	,931	1,227	,303
	Gruplar İçi	97,151	,759		
	Toplam	100,876			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	3,160	,790	1,644	,167
	Gruplar İçi	60,067	,481		
	Toplam	63,226			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	5,459	1,365	2,438	,051
	Gruplar İçi	69,981	,560		

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Sosyal İzolasyon	Toplam	75,439			
	Gruplar Arası	1,893	,473	,969	,427
	Gruplar İçi	61,548	,488		
	Toplam	63,441			

Tablo 30'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için yaşa göre internet bağımlılığı boyutları tek yönlü Anova farklılık test sonuçlarına bakıldığında tüm alt boyutlar için *p* değerinin 0,05'ten büyük çıkması farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 31. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Kardeş Sayısı	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	1	28	3,00	,916	,173
	2	43	2,60	,736	,112
	3	9	2,94	,783	,261
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	1	28	3,82	,788	,149
	2	45	3,82	,552	,082
	3	9	4,06	,447	,149
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	1	28	3,69	,957	,181
	2	45	3,56	,781	,116
	3	8	3,45	1,102	,390
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	1	28	4,33	,722	,136
	2	45	4,12	,616	,092
	3	8	4,63	,478	,169
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	3,114	1,038	1,568	,204
	Gruplar İçi	51,628	,662		
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	,682	,227	,546	,652

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar İçi	33,317	,416		
	Toplam	33,999			
	Gruplar Arası	,688	,229	,289	,833
Sosyal İzolasyon	Gruplar İçi	62,676	,793		
	Toplam	63,363			
	Gruplar Arası	3,674	1,225	2,971	,037
	Gruplar İçi	32,564	,412		
	Toplam	36,238			

Tablo 31'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için internet bağımlılığının kardeş sayısına göre tek yönlü Anova farklılık testi sonuçlarına bakıldığında *p* değerinin 0,05'ten küçük çıktığı sosyal izolasyon boyutunun farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılırken, diğer boyutlara ait *p* değerinin 0,05'ten büyük çıkması farklılığın olmadığı sonucunu göstermektedir. Sosyal izolasyon boyutuna ait ortalamalar incelendiğinde Scheffe test sonuçlarında bir kardeş olan öğrencilerin sosyal izolasyon düzeyinin, iki kardeş olan öğrencilere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 32. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Kardeş Sayısı	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	1	35	3,44	,855	,145
	2	65	3,25	,939	,116
	3	20	3,26	,855	,191
	4	13	3,24	,638	,177
	Toplam	133	3,30	,874	,076
Kontrol Güçlüğü	1	35	3,70	,754	,127
	2	62	3,75	,725	,092
	3	20	3,73	,649	,145
	4	13	3,79	,560	,155
	Toplam	130	3,74	,700	,061
İşlevsellikte Bozulma	1	35	4,11	,733	,124
	2	62	4,14	,784	,100
	3	20	4,11	,787	,176

	Kardeş Sayısı	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
	4	13	3,96	,792	,220
	Toplam	130	4,11	,765	,067
Sosyal İzolasyon	1	35	4,12	,686	,116
	2	64	4,18	,726	,091
	3	20	4,14	,718	,161
	4	12	4,18	,625	,181
	Toplam	131	4,16	,699	,061

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	,868	,289	,373	,773
	Gruplar İçi	100,009	,775		
	Toplam	100,876			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	,079	,026	,053	,984
	Gruplar İçi	63,147	,501		
	Toplam	63,226			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	,375	,125	,210	,889
	Gruplar İçi	75,064	,596		
	Toplam	75,439			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	,097	,032	,065	,978
	Gruplar İçi	63,344	,499		
	Toplam	63,441			

Anne babası boşanmamış öğrenciler için kardeş sayısına göre internet bağımlılığı boyutlarının farklılık testi sonuçlarını gösteren Tablo 32 incelendiğinde tüm boyutlar için *p* değerinin 0,05'ten büyük çıkması farklılığın olmadığı sonucunu göstermektedir.

Tablo 33. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Doğum Sırasına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Kaçıncı Çocuk	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	1	58	2,79	,842	,111
	2	23	2,73	,801	,167
	3	1	3,13		
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	1	60	3,79	,649	,084
	2	23	3,94	,626	,131
	3	1	4,25		
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	1	60	3,53	,916	,118

	Kaçıncı Çocuk	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
	2	23	3,74	,771	,161
	3	0			
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	1	60	4,20	,710	,092
	2	22	4,30	,536	,114
	3	1	3,67		
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	,184	,092	,133	,876
	Gruplar İçi	54,558	,691		
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	,550	,275	,667	,516
	Gruplar İçi	33,449	,413		
	Toplam	33,999			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	,721	,721	,932	,337
	Gruplar İçi	62,643	,773		
	Toplam	63,363			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	,475	,237	,531	,590
	Gruplar İçi	35,763	,447		
	Toplam	36,238			

Tablo 33'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için ailede doğum sırasına göre internet bağımlılığı boyutlarının farklılığına ilişkin yapılan tek yönlü Anova test sonuçlarında tüm boyutlar için *p* değerlerinin 0,05'ten büyük çıkması farklılığın olmadığı sonucunu göstermektedir.

Tablo 34. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Doğum Sırasına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Kaçıncı Çocuk	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	1	92	3,32	,847	,088
	2	34	3,20	,974	,167
	3	7	3,52	,779	,294
	Toplam	133	3,30	,874	,076
Kontrol Güçlüğü	1	90	3,77	,677	,071
	2	33	3,66	,783	,136
	3	7	3,70	,649	,245
	Toplam	130	3,74	,700	,061
İşlevsellikte Bozulma	1	90	4,11	,787	,083
	2	33	4,14	,714	,124
	3	7	3,98	,806	,305
	Toplam	130	4,11	,765	,067
Sosyal İzolasyon	1	91	4,15	,709	,074
	2	34	4,19	,696	,119
	3	6	4,14	,662	,270
	Toplam	131	4,16	,699	,061

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	,697	,348	,452	,637
	Gruplar İçi	100,180	,771		
	Toplam	100,876			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	,299	,149	,301	,740
	Gruplar İçi	62,928	,495		
	Toplam	63,226			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	,155	,077	,130	,878
	Gruplar İçi	75,285	,593		
	Toplam	75,439			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	,029	,015	,030	,971
	Gruplar İçi	63,412	,495		
	Toplam	63,441			

Tablo 34'da görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için doğum sırasına göre internet bağımlılığı boyutlarının farklılığına ilişkin yapılan tek yönlü Anova test sonuçlarında da tüm boyutlar için *p* değerlerinin 0,05'ten büyük çıkması, anne babası boşanmış öğrencilerde olduğu gibi farklılığın olmadığı sonucunu göstermektedir.

Tablo 35. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Anne Baba Boşanma Tarihlerine Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Boşanma Tarihi	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	2005	7	3,20	,661	,250
	2007	6	2,10	,583	,238
	2008	5	3,10	,687	,307
	2010	8	2,91	,677	,239
	2012	11	2,78	,752	,227
	2013	8	2,56	,837	,296
	2014	11	2,52	,984	,297
	2015	16	3,16	,830	,208
	2016	9	2,29	,670	,223
	Toplam	81	2,76	,820	,091
Kontrol Güçlüğü	2005	7	4,27	,183	,069
	2007	6	3,54	,465	,190
	2008	5	4,08	,456	,204
	2010	8	3,89	,565	,200
	2012	13	3,62	,739	,205
	2013	8	4,05	,486	,172
	2014	11	3,45	,895	,270
	2015	16	4,10	,592	,148
	2016	9	3,58	,428	,143
	Toplam	83	3,83	,641	,070
İşlevsellikte Bozulma	2005	7	4,45	,597	,226
	2007	5	4,06	,192	,086
	2008	5	4,31	,609	,273
	2010	8	3,84	,663	,234
	2012	13	3,34	1,004	,279
	2013	8	3,00	,411	,145
	2014	11	2,94	,935	,282
	2015	16	3,97	,543	,136
	2016	9	2,92	,793	,264
	Toplam	82	3,58	,878	,097
Sosyal İzolasyon	2005	7	4,64	,456	,172
	2007	6	3,42	,503	,205
	2008	5	4,53	,462	,207
	2010	8	4,40	,086	,030
	2012	13	4,26	,741	,206
	2013	7	4,05	,507	,191
	2014	11	3,80	,909	,274
	2015	16	4,41	,534	,133
	2016	9	4,30	,605	,202
	Toplam	82	4,21	,663	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	10,186	1,273	2,103	,046
	Gruplar İçi	43,595	,605		
	Toplam	53,781			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	6,424	,803	2,178	,039
	Gruplar İçi	27,282	,369		
	Toplam	33,706			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	24,055	3,007	5,727	,000
	Gruplar İçi	38,331	,525		
	Toplam	62,386			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	8,604	1,075	2,905	,007
	Gruplar İçi	27,023	,370		
	Toplam	35,626			

Tablo 35'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrencilerin internet bağımlılığı boyutlarının boşanma tarihine göre farklılığına ilişkin tek yönlü Anova farklılık test sonuçları incelendiğinde alt boyutlardan yoksunluğun, kontrol güçlüğünün, işlevsellikte bozulmanın ve sosyal izolasyonun *p* değerlerinin 0,05'ten küçük çıkması tüm boyutlarda farklılığın oluştuğu sonucunu göstermektedir. Farklılığın düzeylerine yönelik Scheffe test sonuçları ortalamalarına bakıldığında, yoksunluk boyutunun, kontrol güçlüğü boyutunun, işlevsellikte bozulma boyutunun ve sosyal izolasyon boyutunun 2015 yılında boşananlarda, 2012 ve 2014 yılında boşananlara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 36. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Anne Tekrar Evlenme Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Anne Tekrar Evlenme	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata.Ort.
Yoksunluk	Evet	17	2,95	,817	,198
	Hayır	56	2,67	,842	,112
Kontrol Güçlüğü	Evet	19	3,89	,852	,195
	Hayır	56	3,77	,564	,075
İşlevsellikte Bozulma	Evet	19	3,86	1,152	,264
	Hayır	55	3,48	,711	,096
Sosyal İzolasyon	Evet	19	4,30	,812	,186
	Hayır	56	4,17	,650	,087

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	,344	,559	1,223	,225
Kontrol Güçlüğü	1,906	,172	,726	,470
İşlevsellikte Bozulma	5,722	,019	1,735	,087
Sosyal İzolasyon	,089	,766	,715	,477

Tablo 36'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış katılımcı öğrenciler için anne tekrar evlenme durumlarına göre *t* testi farklılık sonuçları incelendiğinde yoksunluk, kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon boyutlarının *p* değerlerinin 0,05'ten büyük olması farklılığın görülmediği sonucunu göstermektedir.

Tablo 37. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Baba Tekrar Evlenme Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

Baba Tekrar Evlenme		N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata.Ort.
Yoksunluk	Evet	31	2,56	,927	,166
	Hayır	42	2,85	,756	,117
Kontrol Güçlüğü	Evet	31	3,71	,815	,146
	Hayır	44	3,87	,491	,074
İşlevsellikte Bozulma	Evet	31	3,64	,890	,160
	Hayır	43	3,53	,836	,128
Sosyal İzolasyon	Evet	31	4,05	,816	,147
	Hayır	44	4,30	,575	,087

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	3,356	,071	-1,469	,146
Kontrol Güçlüğü	6,759	,011	-1,037	,303
İşlevsellikte Bozulma	,191	,663	,516	,608
Sosyal İzolasyon	3,233	,076	-1,553	,125

Tablo 37'da görüldüğü gibi Anne babası boşanmış katılımcı öğrenciler için baba tekrar evlenme durumlarına göre *t* testi farklılık sonuçları incelendiğinde yoksunluk, kontrol güçlüğü, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon boyutlarının *p* değerlerinin 0,05'ten büyük olması farklılığın görülmediği sonucunu göstermektedir.

Tablo 38. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Kiminle Yaşadığı Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Kimle Yaşama	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata.Ort.
Yoksunluk	Annemle	75	2,74	,804	,093
	Babamla	7	3,14	,985	,372
Kontrol Güçlüğü	Annemle	75	3,88	,565	,065
	Babamla	9	3,49	1,067	,356
İşlevsellikte Bozulma	Annemle	74	3,66	,831	,097
	Babamla	9	3,00	1,086	,362
Sosyal İzolasyon	Annemle	75	4,26	,612	,071
	Babamla	8	3,92	1,047	,370

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	,147	,703	-1,239	,219
Kontrol Güçlüğü	4,388	,039	1,759	,042
İşlevsellikte Bozulma	1,349	,249	2,175	,033
Sosyal İzolasyon	3,607	,061	1,378	,172

Tablo 38'da görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için anne ya da babayla yaşama durumuna göre internet bağımlılığı boyutları farklılık test sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten küçük olan kontrol güçlüğü ve işlevsellikte bozulma internet bağımlılığının farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılırken, *p* değeri 0,05'ten büyük olan yoksunluk ve sosyal izolasyon boyutlarının farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın görüldüğü kontrol güçlüğü ve işlevsellikte bozulma boyutları için Scheffe testi sonuçları ortalamaları incelendiğinde, anne babası boşanmış öğrencilerde annesiyle yaşayanların babasıyla yaşayanlara göre kontrol güçlüğü ve işlevsellikte bozulma internet bağımlılıklarının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 39. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Anne Eğitim Düzeyi	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	İlkokul mezunu	6	2,54	,621	,253
	Ortaokul mezunu	5	2,93	,873	,391
	Lise mezunu	32	2,61	,836	,148
	Üniversite mezunu	35	2,92	,842	,142
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	İlkokul mezunu	6	3,60	,348	,142
	Ortaokul mezunu	5	3,60	,693	,310
	Lise mezunu	34	3,96	,544	,093
	Üniversite mezunu	35	3,79	,742	,126
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	İlkokul mezunu	6	3,17	,482	,197
	Ortaokul mezunu	5	3,34	,767	,343
	Lise mezunu	33	3,55	,881	,153
	Üniversite mezunu	35	3,70	,966	,163
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	İlkokul mezunu	6	3,75	,376	,154
	Ortaokul mezunu	5	4,03	,582	,260
	Lise mezunu	34	4,16	,599	,103
	Üniversite mezunu	35	4,39	,747	,126
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	2,767	,553	,809	,547
	Gruplar İçi	51,975	,684		
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	1,563	,313	,752	,587
	Gruplar İçi	32,437	,416		
	Toplam	33,999			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	2,443	,489	,618	,687
	Gruplar İçi	60,920	,791		
	Toplam	63,363			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	3,009	,602	1,395	,236
	Gruplar İçi	33,228	,432		
	Toplam	36,238			

Tablo 39'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için anne eğitim durumlarına göre yapılan tek yönlü Anova testi sonuçları incelendiğinde tüm

boyutlar için *p* değerlerinin 0,05'ten büyük çıkması öğrencilerin anne eğitim durumuna göre internet bağımlılığının farklılık göstermediği sonucunu ifade etmektedir.

Tablo 40. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Anne Eğitim Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Anne Eğitim Düzeyi	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	İlkokul mezunu	9	3,29	,512	,171
	Ortaokul mezunu	14	3,34	,662	,177
	Lise mezunu	41	3,12	1,067	,167
	Üniversite mezunu	61	3,38	,780	,100
	Yüksek Lisans-Doktora	8	3,59	1,108	,392
	Toplam	133	3,30	,874	,076
Kontrol Güçlüğü	İlkokul mezunu	9	3,36	,430	,143
	Ortaokul mezunu	14	3,62	,400	,107
	Lise mezunu	40	3,60	,805	,127
	Üniversite mezunu	59	3,89	,630	,082
	Yüksek Lisans-Doktora	8	3,95	1,031	,364
	Toplam	130	3,74	,700	,061
İşlevsellikte Bozulma	İlkokul mezunu	9	3,94	,746	,249
	Ortaokul mezunu	14	4,41	,574	,153
	Lise mezunu	39	3,96	,916	,147
	Üniversite mezunu	60	4,16	,683	,088
	Yüksek Lisans-Doktora	8	4,14	,819	,290
	Toplam	130	4,11	,765	,067
Sosyal İzolasyon	İlkokul mezunu	8	4,06	,487	,172
	Ortaokul mezunu	14	4,24	,422	,113
	Lise mezunu	40	3,92	,805	,127
	Üniversite mezunu	61	4,33	,660	,084
	Yüksek Lisans-Doktora	8	4,06	,740	,262
	Toplam	131	4,16	,699	,061
		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	2,419	,605	,786	,536
	Gruplar İçi	98,457	,769		
	Toplam	100,876			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	3,903	,976	2,056	,091
	Gruplar İçi	59,323	,475		
	Toplam	63,226			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	2,567	,642	1,101	,359
	Gruplar İçi	72,873	,583		

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Sosyal İzolasyon	Toplam	75,439			
	Gruplar Arası	4,244	1,061	2,258	,046
	Gruplar İçi	59,197	,470		
	Toplam	63,441			

Tablo 40'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için anne eğitim durumuna göre farklılık test sonuçları incelendiğinde *p* değeri 0,05'ten küçük olan sosyal izolasyon boyutunda anne eğitim durumuna göre farklılık olduğu belirlenmiştir. *p* değeri 0,05'ten büyük olan yoksunluk, kontrol güçlüğü ve işlevsellikte bozulma internet bağımlılığı boyutlarının farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın görüldüğü sosyal izolasyon boyutu için Scheffe testi sonucu ortalama değerler incelendiğinde anne eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin sosyal izolasyon düzeyinin annesi lise mezunu öğrencilere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 41. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Anne Meslek Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Anne Meslek	N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata
Yoksunluk	Çalışmıyor	38	2,40	,767	,124
	Avukat	4	3,16	,780	,390
	Mühendis	4	2,19	1,083	,541
	Memur	5	3,55	,259	,116
	Serbest Meslek	15	2,80	,425	,110
	Yönetici	4	3,97	,461	,230
	Çalışan	8	3,30	,563	,199
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	Çalışmıyor	40	3,72	,669	,106
	Avukat	4	3,19	,427	,213
	Mühendis	4	3,53	,649	,324
	Memur	5	4,15	,205	,092
	Serbest Meslek	15	4,08	,374	,097
	Yönetici	4	4,19	,239	,120
	Çalışan	8	4,06	,620	,219
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	Çalışmıyor	40	3,09	,764	,121

	Anne Meslek	N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata
	Avukat	4	3,64	1,020	,510
	Mühendis	4	3,50	,247	,124
	Memur	5	4,23	,726	,325
	Serbest Meslek	14	4,14	,649	,173
	Yönetici	4	4,71	,481	,240
	Çalışan	8	3,95	,534	,189
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	Çalışmıyor	39	3,93	,682	,109
	Avukat	4	4,50	,360	,180
	Mühendis	4	4,00	,577	,289
	Memur	5	4,83	,000	,000
	Serbest Meslek	15	4,42	,427	,110
	Yönetici	4	4,92	,096	,048
	Çalışan	8	4,54	,342	,121
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	21,915	2,739	6,092	,000
	Gruplar İçi	32,826	,450		
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	9,642	1,205	3,711	,001
	Gruplar İçi	24,357	,325		
	Toplam	33,999			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	26,533	3,317	6,664	,000
	Gruplar İçi	36,830	,498		
	Toplam	63,363			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	13,506	1,688	5,496	,000
	Gruplar İçi	22,732	,307		
	Toplam	36,238			

Tablo 41'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrencilerin anne meslek durumlarına göre tek yönlü Anova farklılık testi sonuçlarına bakıldığında tüm alt boyutlar için *p* değerinin 0,05'ten küçük çıkması internet bağımlılıklarında farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın görüldüğü boyutlarda Scheffe test sonuçları istatistiksel olarak anlamlı ortalama değerlere bakıldığında tüm boyutlar için annesi çalışmayan öğrencilerin annesi serbest meslek sahibi annelere göre tüm boyutlarda internet bağımlılığının daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 42. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Anne Meslek Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Anne Meslek	N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata
Yoksunluk	Çalışmıyor	75	3,24	,919	,106
	Öğretmen	10	3,31	,900	,285
	Doktor	8	3,83	,735	,260
	Mühendis	6	3,25	1,207	,493
	Memur	13	3,53	,743	,206
	Serbest Meslek	9	3,22	,526	,175
	Çalışan	10	3,04	,705	,223
	Toplam	133	3,30	,874	,076
Kontrol Güçlüğü	Çalışmıyor	74	3,65	,729	,085
	Öğretmen	10	3,64	,974	,308
	Doktor	7	3,93	,703	,266
	Mühendis	6	3,98	,654	,267
	Memur	12	4,02	,491	,142
	Serbest Meslek	9	3,96	,556	,185
	Çalışan	10	3,64	,535	,169
	Toplam	130	3,74	,700	,061
İşlevsellikte Bozulma	Çalışmıyor	73	4,11	,785	,092
	Öğretmen	10	3,91	,868	,275
	Doktor	8	3,89	,977	,345
	Mühendis	6	4,17	,883	,360
	Memur	13	4,36	,656	,182
	Serbest Meslek	9	4,13	,629	,210
	Çalışan	9	4,02	,604	,201
	Toplam	130	4,11	,765	,067
Sosyal İzolasyon	Çalışmıyor	73	4,09	,748	,088
	Öğretmen	10	4,15	,873	,276
	Doktor	8	4,17	,630	,223
	Mühendis	6	4,28	,720	,294
	Memur	13	4,46	,510	,141
	Serbest Meslek	9	4,52	,437	,146
	Çalışan	10	3,95	,567	,179
	Toplam	131	4,16	,699	,061
		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	6,740	,843	1,110	,361
	Gruplar İçi	94,136	,759		
	Toplam	100,876			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	3,111	,389	,783	,619
	Gruplar İçi	60,115	,497		
	Toplam	63,226			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	2,496	,312	,518	,841

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
	Gruplar İçi	72,944	,603		
	Toplam	75,439			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	3,341	,418	,848	,563
	Gruplar İçi	60,100	,493		
	Toplam	63,441			

Tablo 42'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrencilerin anne meslek durumlarına göre tek yönlü Anova farklılık testi sonuçlarına bakıldığında tüm alt boyutlar için *p* değerinin 0,05'ten büyük çıkması internet bağımlılıklarında farklılık olmadığı sonucunu göstermektedir.

Tablo 43. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Baba Eğitim Düzeyi	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	İlkokul mezunu	5	3,25	,800	,358
	Ortaokul mezunu	8	3,03	,878	,310
	Lise mezunu	28	2,54	,732	,138
	Üniversite mezunu	35	2,80	,866	,146
	Yüksek Lisans-Doktora	6	3,04	,793	,324
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	İlkokul mezunu	5	4,23	,445	,199
	Ortaokul mezunu	8	4,16	,578	,204
	Lise mezunu	28	3,76	,631	,119
	Üniversite mezunu	37	3,75	,706	,116
	Yüksek Lisans-Doktora	6	3,96	,129	,053
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	İlkokul mezunu	5	3,57	1,187	,531
	Ortaokul mezunu	8	3,68	,839	,297
	Lise mezunu	27	3,60	,702	,135
	Üniversite mezunu	37	3,52	1,028	,169
	Yüksek Lisans-Doktora	6	3,83	,514	,210
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	İlkokul mezunu	4	4,67	,385	,192
	Ortaokul mezunu	8	3,96	,375	,133

	Baba Eğitim Düzeyi	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
	Lise mezunu	28	3,96	,671	,127
	Üniversite mezunu	37	4,36	,686	,113
	Yüksek Lisans-Doktora	6	4,69	,287	,117
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	3,699	,925	1,395	,244
	Gruplar İçi	51,042	,663		
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	2,088	,522	1,292	,280
	Gruplar İçi	31,911	,404		
	Toplam	33,999			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	,599	,150	,186	,945
	Gruplar İçi	62,764	,805		
	Toplam	63,363			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	5,296	1,324	3,337	,014
	Gruplar İçi	30,942	,397		
	Toplam	36,238			

Tablo 43'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için baba eğitim durumuna göre farklılık test sonuçları incelendiğinde *p* değeri 0,05'ten küçük olan sosyal izolasyon boyutunda baba eğitim durumuna göre farklılık olduğu belirlenmiştir. *p* değeri 0,05'ten büyük olan yoksunluk, kontrol güçlüğü ve işlevsellikte bozulma internet bağımlılığı boyutlarının farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın görüldüğü sosyal izolasyon boyutu için Scheffe testi sonucu istatistiksel olarak anlamlı ortalama değerler incelendiğinde baba eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilerin sosyal izolasyon düzeyinin babası lise mezunu öğrencilere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 44. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Baba Eğitim Düzeyi	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	İlkokul mezunu	7	3,02	,876	,331
	Ortaokul mezunu	8	3,11	,479	,169
	Lise mezunu	35	3,04	,914	,154
	Üniversite mezunu	65	3,46	,834	,103
	Yüksek Lisans-Doktora mezunu	18	3,41	,991	,233
	Toplam	133	3,30	,874	,076
Kontrol Güçlüğü	İlkokul mezunu	7	3,27	,430	,162
	Ortaokul mezunu	8	3,31	,468	,165
	Lise mezunu	35	3,67	,754	,127
	Üniversite mezunu	64	3,88	,599	,075
	Yüksek Lisans-Doktora mezunu	16	3,70	,971	,243
	Toplam	130	3,74	,700	,061
İşlevsellikte Bozulma	İlkokul mezunu	7	3,37	,996	,376
	Ortaokul mezunu	8	4,32	,660	,233
	Lise mezunu	34	4,17	,807	,138
	Üniversite mezunu	64	4,13	,745	,093
	Yüksek Lisans-Doktora mezunu	17	4,13	,590	,143
	Toplam	130	4,11	,765	,067
Sosyal İzolasyon	İlkokul mezunu	7	3,50	,694	,262
	Ortaokul mezunu	8	4,08	,445	,157
	Lise mezunu	34	4,11	,795	,136
	Üniversite mezunu	65	4,33	,620	,077
	Yüksek Lisans-Doktora mezunu	17	3,94	,702	,170
	Toplam	131	4,16	,699	,061

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	5,116	1,279	1,709	,152
	Gruplar İçi	95,761	,748		
	Toplam	100,876			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	4,549	1,137	2,422	,042
	Gruplar İçi	58,678	,469		
	Toplam	63,226			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	4,379	1,095	1,926	,110
	Gruplar İçi	71,060	,568		
	Toplam	75,439			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	5,769	1,442	3,151	,017
	Gruplar İçi	57,672	,458		
	Toplam	63,441			

Tablo 44'da görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için baba eğitim durumuna göre farklılık test sonuçları incelendiğinde *p* değeri 0,05'ten küçük olan kontrol güçlüğü ve sosyal izolasyon boyutunda baba eğitim durumuna göre farklılık olduğu belirlenmiştir. *p* değeri 0,05'ten büyük olan yoksunluk ve işlevsellikte bozulma internet bağımlılığı boyutlarının farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın görüldüğü kontrol güçlüğü ve sosyal izolasyon boyutu için Scheffe testi sonucu istatistiksel olarak anlamlı ortalama değerler incelendiğinde baba eğitim düzeyi üniversite mezunu olan öğrencilerin kontrol güçlüğü ve sosyal izolasyon düzeyinin babası lise mezunu öğrencilere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 45. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Baba Meslek Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Baba Meslek	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	Öğretmen	4	2,28	1,192	,596
	Avukat	7	2,66	1,147	,434
	Mühendis	9	2,89	,756	,252
	Memur	11	2,81	,890	,268
	Serbest Meslek	18	2,26	,740	,174
	Yönetici	14	3,05	,637	,170
	Çalışan	14	3,04	,585	,156
	Toplam	79	2,74	,815	,092
Kontrol Güçlüğü	Öğretmen	4	3,53	,649	,324
	Avukat	7	3,50	1,161	,439
	Mühendis	9	3,36	,756	,252
	Memur	11	3,84	,494	,149
	Serbest Meslek	20	3,81	,594	,133
	Yönetici	14	4,13	,286	,076
	Çalışan	14	3,96	,437	,117
	Toplam	81	3,80	,624	,069
İşlevsellikte Bozulma	Öğretmen	4	3,61	,376	,188
	Avukat	7	3,35	1,700	,643
	Mühendis	9	3,17	,778	,259
	Memur	11	4,14	,487	,147
	Serbest Meslek	19	2,92	,568	,130
	Yönetici	14	4,26	,431	,115
	Çalışan	14	3,63	,749	,200
	Toplam	80	3,57	,875	,098
Sosyal İzolasyon	Öğretmen	4	4,13	,750	,375
	Avukat	7	4,43	1,220	,461

	Baba Meslek	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
	Mühendis	9	3,87	,811	,270
	Memur	11	4,15	,825	,249
	Serbest Meslek	20	4,08	,464	,104
	Yönetici	14	4,54	,430	,115
	Çalışan	14	4,31	,531	,142
	Toplam	81	4,22	,673	,075

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	7,901	1,129	1,826	,095
	Gruplar İçi	43,886	,618		
	Toplam	51,787			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	4,488	,641	1,753	,110
	Gruplar İçi	26,695	,366		
	Toplam	31,183			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	19,947	2,850	5,066	,000
	Gruplar İçi	40,501	,563		
	Toplam	60,448			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	3,398	,485	1,079	,385
	Gruplar İçi	32,833	,450		
	Toplam	36,231			

Tablo 45'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrencilerin baba meslek durumlarına göre tek yönlü Anova farklılık testi sonuçlarına bakıldığında işlevsellikte bozulma alt boyutu için *p* değerinin 0,05'ten küçük çıkması farklılık olduğu sonucunu göstermektedir. *p* değeri 0,05'ten büyük olan diğer internet bağımlılığı boyutlarında farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın görüldüğü işlevsellikte bozulma boyutu için Scheffe test sonuçları istatistiksel olarak anlamlı ortalama değerlere bakıldığında babası memur, yönetici ya da çalışan(özel sektör) öğrencilerin, serbest meslek sahibi babalara göre işlevsellikte bozulma internet bağımlılığının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca babası yönetici olan öğrencilerin işlevsellikte bozulma internet bağımlılığı boyutu, babası memur ya da çalışan (özel sektör) öğrencilere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 46. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Baba Meslek Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Baba Meslek	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	Doktor	5	3,73	,950	,425
	Mühendis	28	3,32	,889	,168
	Memur	10	3,44	,584	,185
	Serbest Meslek	43	3,13	,859	,131
	Yönetici	14	3,18	1,014	,271
	Çalışan	29	3,36	,880	,163
	Pilot	4	4,13	,700	,350
	Toplam	133	3,30	,874	,076
Kontrol Güçlüğü	Doktor	5	3,85	,704	,315
	Mühendis	27	3,63	,769	,148
	Memur	8	3,83	,567	,200
	Serbest Meslek	43	3,71	,723	,110
	Yönetici	14	3,88	,818	,219
	Çalışan	29	3,76	,643	,119
	Pilot	4	3,78	,425	,213
	Toplam	130	3,74	,700	,061
İşlevsellikte Bozulma	Doktor	5	4,00	,875	,391
	Mühendis	27	3,94	,782	,150
	Memur	10	4,36	,427	,135
	Serbest Meslek	42	4,16	,837	,129
	Yönetici	14	4,06	,562	,150
	Çalışan	28	4,14	,859	,162
	Pilot	4	4,25	,376	,188
	Toplam	130	4,11	,765	,067
Sosyal İzolasyon	Doktor	5	4,17	,391	,175
	Mühendis	27	4,02	,728	,140
	Memur	10	4,43	,479	,152
	Serbest Meslek	42	4,16	,771	,119
	Yönetici	14	4,10	,842	,225
	Çalışan	29	4,21	,645	,120
	Pilot	4	4,33	,236	,118
	Toplam	131	4,16	,699	,061

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	5,372	,895	1,181	,321
	Gruplar İçi	95,505	,758		
	Toplam	100,876			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	,839	,140	,276	,947
	Gruplar İçi	62,388	,507		
	Toplam	63,226			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	1,673	,279	,465	,833
	Gruplar İçi	73,767	,600		

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
	Toplam	75,439			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	1,547	,258	,516	,795
	Gruplar İçi	61,894	,499		
	Toplam	63,441			

Tablo 46'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrencilerin baba meslek durumlarına göre tek yönlü Anova farklılık testi sonuçlarına bakıldığında tüm alt boyutlar için *p* değerinin 0,05'ten büyük çıkması sonucu internet bağımlılıklarında farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 47. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Aile Gelir Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Aile Gelir	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	0-5000 tl arası	18	2,56	,866	,204
	5001-10000 tl arası	29	2,84	,808	,150
	10001-30000 tl arası	25	2,82	,743	,149
	30001 tl ve üzeri	10	2,85	1,022	,323
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	0-5000 tl arası	18	3,70	,567	,134
	5001-10000 tl arası	29	3,88	,621	,115
	10001-30000 tl arası	27	3,80	,736	,142
	30001 tl ve üzeri	10	4,06	,554	,175
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	0-5000 tl arası	18	4,04	,623	,147
	5001-10000 tl arası	29	3,65	,919	,171
	10001-30000 tl arası	26	3,44	,880	,173
	30001 tl ve üzeri	10	3,27	,889	,281
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	0-5000 tl arası	18	4,18	,729	,172
	5001-10000 tl arası	29	4,26	,550	,102
	10001-30000 tl arası	27	4,16	,777	,150
	30001 tl ve üzeri	9	4,37	,576	,192
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	1,061	,354	,514	,674
	Gruplar İçi	53,681	,688		

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	,917	,306	,739	,532
	Gruplar İçi	33,083	,414		
	Toplam	33,999			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	6,620	2,207	3,072	,032
	Gruplar İçi	56,743	,718		
	Toplam	63,363			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	,390	,130	,287	,835
	Gruplar İçi	35,847	,454		
	Toplam	36,238			

Tablo 47'da görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için aile gelir durumuna göre internet bağımlılığı farklılığına ilişkin tek yönlü Anova test sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten küçük olan işlevsellikte bozulma boyutunun aile gelirine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılırken, *p* değeri 0,05'ten büyük olan diğer boyutların aile gelir durumuna göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın görüldüğü işlevsellikte bozulma boyutu için Scheffe testi sonucu istatistiksel olarak anlamlı ortalama değerler incelendiğinde gelir durumu arttıkça işlevsellikte bozulma düzeyinin azaldığı görülmüştür.

Tablo 48. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Aile Gelir Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Aile Gelir	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	0-5000 tl arası	11	3,27	,464	,140
	5001-10000 tl arası	43	3,48	,832	,127
	10001-30000 tl arası	61	3,28	,959	,123
	30001 tl ve üzeri	18	2,94	,791	,186
	Toplam	133	3,30	,874	,076
Kontrol Güçlüğü	0-5000 tl arası	11	3,82	,393	,118
	5001-10000 tl arası	41	3,82	,627	,098
	10001-30000 tl arası	60	3,72	,790	,102
	30001 tl ve üzeri	18	3,56	,693	,163
	Toplam	130	3,74	,700	,061
İşlevsellikte Bozulma	0-5000 tl arası	11	4,14	,679	,205
	5001-10000 tl arası	42	4,28	,635	,098
	10001-30000 tl arası	59	4,10	,784	,102

	Aile Gelir	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
	30001 tl ve üzeri	18	3,73	,933	,220
	Toplam	130	4,11	,765	,067
Sosyal İzolasyon	0-5000 tl arası	11	4,55	,454	,137
	5001-10000 tl arası	42	4,15	,685	,106
	10001-30000 tl arası	60	4,15	,745	,096
	30001 tl ve üzeri	18	3,99	,653	,154
	Toplam	131	4,16	,699	,061

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	3,821	1,274	1,693	,172
	Gruplar İçi	97,056	,752		
	Toplam	100,876			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	,968	,323	,653	,582
	Gruplar İçi	62,258	,494		
	Toplam	63,226			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	3,811	1,270	2,235	,087
	Gruplar İçi	71,628	,568		
	Toplam	75,439			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	2,159	,720	1,492	,220
	Gruplar İçi	61,282	,483		
	Toplam	63,441			

Tablo 48'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için aile gelir durumuna göre internet bağımlılığı farklılığına ilişkin tek yönlü Anova test sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten büyük olan tüm boyutların aile gelir durumuna göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 49. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Serbest Zaman Aktivitelerine Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Serbest Zaman Aktivitesi	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	Spor yapmak	10	3,38	,453	,143
	Kitap okumak	7	3,34	,756	,286
	Müzik dinlemek	23	2,70	,812	,169
	İnternete girmek	16	2,45	,863	,216
	Bilgisayar oyunu oynamak	13	2,80	,947	,263
	Gezmek	6	2,19	,498	,203
	Film İzlemek	6	2,79	,645	,264
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	Spor yapmak	10	4,19	,222	,070
	Kitap okumak	7	4,05	,159	,060
	Müzik dinlemek	23	4,07	,438	,091
	İnternete girmek	18	3,66	,690	,163
	Bilgisayar oyunu oynamak	13	3,45	,993	,275
	Gezmek	6	3,52	,406	,166
	Film İzlemek	6	3,92	,641	,262
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	Spor yapmak	10	4,73	,346	,110
	Kitap okumak	7	3,69	,657	,248
	Müzik dinlemek	23	3,42	,761	,159
	İnternete girmek	17	3,13	,870	,211
	Bilgisayar oyunu oynamak	13	3,53	,895	,248
	Gezmek	6	3,29	,688	,281
	Film İzlemek	6	4,00	,885	,361
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	Spor yapmak	10	4,87	,070	,022
	Kitap okumak	6	4,50	,650	,265
	Müzik dinlemek	23	4,46	,435	,091
	İnternete girmek	18	3,82	,426	,100
	Bilgisayar oyunu oynamak	13	3,91	1,051	,292
	Gezmek	6	3,92	,656	,268
	Film İzlemek	6	4,25	,230	,094
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	9,702	1,386	2,277	,037
	Gruplar İçi	45,040	,609		
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	6,393	,913	2,514	,022
	Gruplar İçi	27,606	,363		
	Toplam	33,999			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	18,969	2,710	4,578	,000

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
	Gruplar İçi	44,394	,592		
	Toplam	63,363			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	11,163	1,595	4,770	,000
	Gruplar İçi	25,075	,334		
	Toplam	36,238			

Tablo 49'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için serbest zaman aktivitesine göre internet bağımlılığı farklılığına ilişkin tek yönlü Anova test sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten küçük olan tüm internet bağımlılığı boyutlarında farklılık görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın görüldüğü tüm internet bağımlılığı boyutları için Scheffe testi sonucu istatistiksel olarak anlamlı ortalama değerler incelendiğinde anne babası boşanmış öğrencilerden serbest zaman aktivitesi müzik dinleme olan öğrencilerin tüm internet bağımlılığı boyutları düzeyleri, serbest zaman aktivitesi olarak internete girmeyi belirten öğrencilere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bilgisayarda oyun oynama serbest zaman aktivitesinde bulunan, anne babası boşanmış öğrencilerin yoksunluk, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon internet bağımlığı düzeyleri internete girme serbest zaman aktivitesinde bulunanlara göre daha fazla düzeyde iken, kontrol güçlüğü düzeyi olarak bakıldığında ise internete girme serbest zaman aktivitesinde bulunanların, bilgisayarda oyun oynama serbest zaman aktivitesinde bulunanlara göre daha fazla düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 50. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Serbest Zaman Aktivitelerine Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Serbest Zaman Aktivitesi	N	Ort.	Std.Sapma	Std. Hata
Yoksunluk	Spor yapmak	22	3,54	,852	,182
	Kitap okumak	17	3,53	,806	,195
	Resim yapmak	7	3,88	,577	,218
	Müzik dinlemek	29	3,13	,928	,172
	İnternete girmek	24	2,90	,837	,171
	Bilgisayar oyunu oynamak	27	3,25	,889	,171
	Toplam	130	3,29	,879	,077
Kontrol Güçlüğü	Spor yapmak	21	3,95	,805	,176
	Kitap okumak	17	3,72	,584	,142
	Resim yapmak	6	3,83	,479	,195

	Serbest Zaman Aktivitesi	N	Ort.	Std.Sapma	Std. Hata
	Müzik dinlemek	29	3,86	,571	,106
	İnternete girmek	24	3,44	,738	,151
	Bilgisayar oyunu oynamak	26	3,64	,814	,160
	Toplam	127	3,73	,703	,062
İşlevsellikte Bozulma	Spor yapmak	22	4,60	,413	,088
	Kitap okumak	17	4,24	,675	,164
	Resim yapmak	7	4,24	,764	,289
	Müzik dinlemek	29	4,15	,873	,162
	İnternete girmek	22	3,77	,644	,137
	Bilgisayar oyunu oynamak	26	3,86	,808	,158
	Toplam	127	4,12	,761	,068
Sosyal İzolasyon	Spor yapmak	22	4,32	,690	,147
	Kitap okumak	17	3,99	,608	,147
	Resim yapmak	7	4,24	,439	,166
	Müzik dinlemek	29	4,22	,725	,135
	İnternete girmek	23	3,99	,774	,161
	Bilgisayar oyunu oynamak	26	4,13	,751	,147
	Toplam	128	4,16	,701	,062

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	9,595	1,371	1,855	,083
	Gruplar İçi	90,156	,739		
	Toplam	99,751			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	4,007	,572	1,169	,326
	Gruplar İçi	58,285	,490		
	Toplam	62,293			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	10,539	1,506	2,869	,008
	Gruplar İçi	62,458	,525		
	Toplam	72,997			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	2,894	,413	,834	,561
	Gruplar İçi	59,491	,496		
	Toplam	62,385			

Tablo 50'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için serbest zaman aktivitesine göre internet bağımlılığı farklılığına ilişkin tek yönlü Anova test sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten küçük olan işlevsellikte bozulma internet bağımlılığı boyutunda farklılık görüldüğü sonucuna ulaşılırken, diğer boyutlarda p değerinin 0,05'ten büyük çıkması farklılığın olmadığı sonucunu göstermektedir. Farklılığın görüldüğü işlevsellikte bozulma internet bağımlılığı boyutu için Scheffe testi sonucu istatistiksel olarak

anlamlı ortalama değerler incelendiğinde anne babası boşanmamış öğrencilerden serbest zaman aktivitesi spor yapmak olan öğrencilerin işlevsellikte bozulma internet bağımlılığı düzeyleri, serbest zaman aktivitesi olarak internete girme ve müzik dinleme olan öğrencilere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca serbest zaman aktivitesi bilgisayarda oyun olan anne babası boşanmamış öğrencilerin işlevsellikte bozulma düzeylerinin serbest zaman aktivitesi internete girme olan öğrencilere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 51. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Bilgisayarlarının Nerede Bulunduğu Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Bilgisayar Ortamı	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	Bana özel bir odada	59	2,59	,773	,101
	Başkasına ait bir odada	4	3,69	,217	,108
	Ortak kullanılan bir odada	19	3,15	,817	,187
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	Bana özel bir odada	61	3,82	,675	,086
	Başkasına ait bir odada	4	3,56	,657	,329
	Ortak kullanılan bir odada	19	3,96	,514	,118
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	Bana özel bir odada	60	3,48	,873	,113
	Başkasına ait bir odada	4	3,14	,330	,165
	Ortak kullanılan bir odada	19	4,02	,851	,195
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	Bana özel bir odada	61	4,11	,680	,087
	Başkasına ait bir odada	4	4,50	,304	,152
	Ortak kullanılan bir odada	18	4,54	,565	,133
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	7,971	3,985	6,732	,002
	Gruplar İçi	46,771	,592		
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	,619	,310	,751	,475
	Gruplar İçi	33,380	,412		
	Toplam	33,999			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	5,068	2,534	3,478	,036
	Gruplar İçi	58,295	,729		
	Toplam	63,363			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	2,833	1,417	3,393	,039
	Gruplar İçi	33,404	,418		
	Toplam	36,238			

Tablo 51'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrencilerin bilgisayarın bulunduğu ortama göre internet bağımlılığı boyutlarının farklılığına ilişkin yapılan tek yönlü Anova fark testi sonuçları incelendiğinde *p* değerleri 0,05'ten küçük olan yoksunluk, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon boyutlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir. *p* değeri 0,05'ten büyük olan kontrol güçlüğü internet bağımlılığının öğrencilerin bilgisayarın nerede bulunduğuna göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Farklılıkların görüldüğü boyutlarda Scheffe testi istatistiksel olarak anlamlı ortalama değerlere bakıldığında yoksunluk, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon boyutlarının anne babası boşanmış öğrencilerde bilgisayarı ortak kullanım alanında kullananların, kendilerine ait odada kullananlara göre daha fazla düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 52. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Bilgisayarlarının Nerede Bulunduğu Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Bilgisayar Ortamı	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	Bana özel bir odada	87	3,19	,866	,093
	Başkasına ait bir odada	2	2,19	1,679	1,188
	Ortak kullanılan bir odada	43	3,53	,772	,118
	Toplam	132	3,29	,865	,075
Kontrol Güçlüğü	Bana özel bir odada	85	3,69	,635	,069
	Başkasına ait bir odada	2	2,38	1,061	,750
	Ortak kullanılan bir odada	42	3,87	,732	,113
	Toplam	129	3,73	,694	,061
İşlevsellikte Bozulma	Bana özel bir odada	85	4,08	,781	,085
	Başkasına ait bir odada	2	2,79	,303	,214
	Ortak kullanılan bir odada	42	4,21	,687	,106
	Toplam	129	4,10	,764	,067
Sosyal İzolasyon	Bana özel bir odada	85	4,13	,718	,078
	Başkasına ait bir odada	2	3,00	,471	,333
	Ortak kullanılan bir odada	43	4,27	,615	,094
	Toplam	130	4,16	,697	,061
		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	5,690	2,845	3,978	,021
	Gruplar İçi	92,276	,715		
	Toplam	97,967			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	4,677	2,338	5,174	,007
	Gruplar İçi	56,941	,452		
	Toplam	61,618			

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	3,959	1,980	3,529	,032
	Gruplar İçi	70,684	,561		
	Toplam	74,643			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	3,286	1,643	3,510	,033
	Gruplar İçi	59,447	,468		
	Toplam	62,733			

Tablo 52'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrencilerin bilgisayarın bulunduğu ortama göre internet bağımlılığı boyutlarının farklılığına ilişkin yapılan tek yönlü Anova fark testi sonuçları incelendiğinde *p* değerleri 0,05'ten küçük olan tüm internet bağımlılığı boyutlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Farklılıkların görüldüğü boyutlarda Scheffe testi istatistiksel olarak anlamlı ortalama değerlere bakıldığında tüm internet bağımlılığı boyutlarının düzeylerinin anne babası boşanmamış öğrencilerde bilgisayarı ortak kullanım alanında kullananların, kendilerine ait odada kullananlara göre daha fazla düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 53. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Cep Telefonuna Sahip Olma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	Cep Telefonu Sahiplik	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata.Ort.
Yoksunluk	Evet	128	3,31	,877	,077
	Hayır	5	2,98	,826	,370
Kontrol Güçlüğü	Evet	125	3,75	,702	,063
	Hayır	5	3,45	,641	,287
İşlevsellikte Bozulma	Evet	125	4,13	,747	,067
	Hayır	5	3,74	1,175	,526
Sosyal İzolasyon	Evet	126	4,16	,704	,063
	Hayır	5	4,30	,582	,260

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	,066	,797	,848	,398
Kontrol Güçlüğü	,030	,863	,933	,353

	F	P	*t*	*p*
İşlevsellikte Bozulma	4,108	,045	1,099	,274
Sosyal İzolasyon	1,068	,303	-,450	,653

Tablo 53'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için cep telefonuna sahip olma durumlarına göre internet bağımlılığı farklılığına ilişkin bağımsız örneklem *t* testi sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten büyük olan tüm boyutların cep telefonu sahibi olma durumlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan anne babası boşanmış öğrencilerin tümünün cep telefonuna sahip olmasını belirtmesi nedeniyle farklılık testine yer verilememiştir.

Tablo 54. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Cep Telefonundan İnternete Bağlanma Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

Cepten İnternete Bağlanma		N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata.Ort.
Yoksunluk	Evet	126	3,29	,861	,077
	Hayır	7	3,52	1,147	,433
Kontrol Güçlüğü	Evet	123	3,73	,693	,062
	Hayır	7	3,86	,873	,330
İşlevsellikte Bozulma	Evet	123	4,11	,745	,067
	Hayır	7	4,10	1,139	,431
Sosyal İzolasyon	Evet	124	4,15	,705	,063
	Hayır	7	4,43	,543	,205

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	1,746	,189	-,674	,502
Kontrol Güçlüğü	1,986	,161	-,467	,641
İşlevsellikte Bozulma	6,459	,012	,032	,975
Sosyal İzolasyon	1,821	,180	-1,040	,300

Tablo 54'da görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için cep telefonundan internete bağlanma durumlarına göre internet bağımlılığı farklılığına ilişkin bağımsız örneklem *t* testi sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten büyük olan tüm boyutların cep telefonundan internete bağlanma durumlarına göre farklılık göstermediği görülmüştür.

Araştırmaya katılan anne babası boşanmış öğrencilerin tümünün cep telefonundan internete bağlandığını belirtmesi nedeniyle farklılık testine yer verilememiştir.

Tablo 55. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin İnternete Ne Zaman Bağlanıldığı Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	İnternete Girme Zamanı	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	Öğle	6	4,50		
	Akşam	52	2,75	,802	,106
	Gece	24	2,76	,827	,169
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	Öğle	8	3,88		
	Akşam	52	3,84	,539	,070
	Gece	24	3,83	,863	,176
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	Öğle	8	4,86		
	Akşam	51	3,61	,855	,112
	Gece	24	3,49	,930	,190
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	Öğle	8	5,00		
	Akşam	52	4,30	,585	,076
	Gece	23	3,99	,803	,167
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	3,010	1,505	2,299	,107
	Gruplar İçi	51,731	,655		
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	,002	,001	,002	,998
	Gruplar İçi	33,998	,420		
	Toplam	33,999			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	1,841	,921	1,197	,307
	Gruplar İçi	61,522	,769		
	Toplam	63,363			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	2,168	1,084	2,545	,085
	Gruplar İçi	34,070	,426		
	Toplam	36,238			

Tablo 55'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için internete ne zaman bağlanıldığı durumlarına göre internet bağımlılığı farklılığına ilişkin yapılan tek yönlü Anova testi sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten büyük olan tüm boyutların internete ne zaman bağlanıldığı durumlarına göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 56. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin İnternete Ne Zaman Bağlanıldığı Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	İnternete Girme Zamanı	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	Öğle	12	3,03	,838	,242
	Akşam	91	3,34	,914	,096
	Gece	27	3,26	,798	,154
	Toplam	132	3,30	,877	,076
Kontrol Güçlüğü	Öğle	12	3,75	,881	,254
	Akşam	89	3,72	,720	,076
	Gece	26	3,79	,585	,115
	Toplam	129	3,74	,701	,062
İşlevsellikte Bozulma	Öğle	12	4,19	,573	,165
	Akşam	89	4,12	,809	,086
	Gece	26	4,14	,677	,133
	Toplam	129	4,12	,755	,067
Sosyal İzolasyon	Öğle	12	4,42	,683	,197
	Akşam	90	4,10	,727	,077
	Gece	26	4,26	,580	,114
	Toplam	130	4,17	,697	,061
		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	1,352	,451	,580	,629
	Gruplar İçi	99,518	,777		
	Toplam	100,871			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	,123	,041	,082	,970
	Gruplar İçi	62,726	,502		
	Toplam	62,850			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	,206	,069	,118	,949
	Gruplar İçi	72,845	,583		
	Toplam	73,051			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	1,493	,498	1,024	,384
	Gruplar İçi	61,257	,486		
	Toplam	62,750			

Tablo 56'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için internete ne zaman bağlanıldığı durumlarına göre internet bağımlılığı farklılığına ilişkin yapılan tek yönlü Anova testi sonuçları incelendiğinde de, anne babası boşanmamış öğrencilerde elde edilen sonuçlarda olduğu gibi *p* değeri 0,05'ten büyük olan tüm boyutların internete ne zaman bağlanıldığı durumlarına göre farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Tablo 57. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin İnternet Kullanım Sürelerine Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	İnternet Kullanım Süresi	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	0-30 dakika	4	3,75	0,000	0,000
	31-60 dakika arası	7	3,02	,310	,117
	61-90 dakika arası	14	3,08	,675	,180
	91-120 dakika arası	13	3,11	,772	,214
	120 dakikadan fazla	44	2,51	,854	,126
	Toplam	82	2,78	,822	,091
Kontrol Güçlüğü	0-30 dakika	4	4,25	0,000	0,000
	31-60 dakika arası	7	4,09	,119	,045
	61-90 dakika arası	14	4,29	,279	,075
	91-120 dakika arası	13	4,05	,494	,137
	120 dakikadan fazla	46	3,59	,699	,101
	Toplam	84	3,84	,640	,070
İşlevsellikte Bozulma	0-30 dakika	4	4,00	0,000	0,000
	31-60 dakika arası	7	3,69	,209	,079
	61-90 dakika arası	14	4,31	,741	,198
	91-120 dakika arası	12	3,87	1,061	,306
	120 dakikadan fazla	46	3,28	,803	,116
	Toplam	83	3,59	,879	,096
Sosyal İzolasyon	0-30 dakika	4	4,33	0,000	0,000
	31-60 dakika arası	7	4,36	,378	,143
	61-90 dakika arası	13	4,60	,444	,123
	91-120 dakika arası	13	4,49	,551	,153
	120 dakikadan fazla	46	4,02	,723	,104
	Toplam	83	4,22	,665	,073

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	8,251	2,063	3,416	,013
	Gruplar İçi	46,491	,604		
	Toplam	54,742			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	7,025	1,756	5,143	,001
	Gruplar İçi	26,974	,341		
	Toplam	33,999			

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	13,235	3,309	5,148	,001
	Gruplar İçi	50,129	,643		
	Toplam	63,363			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	4,825	1,206	2,996	,024
	Gruplar İçi	31,412	,403		
	Toplam	36,238			

Tablo 57'da görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrencilerin internet kullanım sürelerine göre internet bağımlılığı boyutlarının farklılığına ilişkin yapılan tek yönlü Anova fark testi sonuçları incelendiğinde *p* değerleri 0,05'ten küçük olan tüm internet bağımlılığı boyutlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Farklılıkların görüldüğü boyutlarda Scheffe testi istatistiksel olarak anlamlı ortalama değerlere bakıldığında tüm internet bağımlılığı boyutlarının düzeylerinin anne babası boşanmış öğrencilerde internet kullanım süresi 61-90 dakika arası olanların, 120 dakikadan fazla internet kullanım süresi olanlara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 58. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin İnternet Kullanım Sürelerine Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

	İnternet Kullanım Süresi	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
Yoksunluk	0-30 dakika	6	3,94	,702	,286
	31-60 dakika arası	27	3,63	,735	,141
	61-90 dakika arası	28	3,42	,499	,094
	91-120 dakika arası	20	3,53	,699	,156
	120 dakikadan fazla	52	2,91	1,025	,142
	Toplam	133	3,30	,874	,076
Kontrol Güçlüğü	0-30 dakika	6	4,42	,692	,283
	31-60 dakika arası	27	4,00	,549	,106
	61-90 dakika arası	27	3,78	,496	,095
	91-120 dakika arası	20	3,81	,568	,127
	120 dakikadan fazla	50	3,46	,806	,114
	Toplam	130	3,74	,700	,061
İşlevsellikte Bozulma	0-30 dakika	6	4,45	,962	,393
	31-60 dakika arası	27	4,40	,539	,104
	61-90 dakika arası	28	4,16	,673	,127
	91-120 dakika arası	19	4,29	,575	,132

	İnternet Kullanım Süresi	N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata
	120 dakikadan fazla	50	3,82	,872	,123
	Toplam	130	4,11	,765	,067
Sosyal İzolasyon	0-30 dakika	6	4,61	,655	,268
	31-60 dakika arası	27	4,34	,528	,102
	61-90 dakika arası	28	4,33	,505	,095
	91-120 dakika arası	19	4,06	,567	,130
	120 dakikadan fazla	51	3,96	,850	,119
	Toplam	131	4,16	,699	,061

		Kareler Toplamı	Kareler Ort.	F	*p*
Yoksunluk	Gruplar Arası	14,823	3,706	5,512	,000
	Gruplar İçi	86,054	,672		
	Toplam	100,876			
Kontrol Güçlüğü	Gruplar Arası	8,683	2,171	4,975	,001
	Gruplar İçi	54,544	,436		
	Toplam	63,226			
İşlevsellikte Bozulma	Gruplar Arası	7,796	1,949	3,601	,008
	Gruplar İçi	67,644	,541		
	Toplam	75,439			
Sosyal İzolasyon	Gruplar Arası	5,208	1,302	2,817	,028
	Gruplar İçi	58,233	,462		
	Toplam	63,441			

Tablo 58'da görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrencilerin internet kullanım sürelerine göre internet bağımlılığı boyutlarının farklılığına ilişkin yapılan tek yönlü Anova fark testi sonuçları incelendiğinde *p* değerleri 0,05'ten küçük olan tüm internet bağımlılığı boyutlarının, anne babası boşanmış öğrencilerde olduğu gibi farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Farklılıkların görüldüğü boyutlarda Scheffe testi istatistiksel olarak anlamlı ortalama değerlere bakıldığında tüm internet bağımlılığı boyutlarının düzeylerinin anne babası boşanmış öğrencilerde internet kullanım süresi 31-60 dakika arası olanların, 120 dakikadan fazla internet kullanım süresi olanlara göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 59. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin Sosyal Paylaşım Sitelerine Üyelik Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

Sosyal Paylaşım Sitelerine Üyelik		N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata.Ort.
Yoksunluk	Evet	73	2,78	,838	,098
	Hayır	9	2,74	,722	,241
Kontrol Güçlüğü	Evet	75	3,82	,659	,076
	Hayır	9	3,96	,468	,156
İşlevsellikte Bozulma	Evet	74	3,59	,885	,103
	Hayır	9	3,57	,878	,293
Sosyal İzolasyon	Evet	75	4,22	,671	,078
	Hayır	8	4,21	,641	,227

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	2,103	,151	,153	,879
Kontrol Güçlüğü	,588	,445	-,603	,548
İşlevsellikte Bozulma	,000	,991	,062	,951
Sosyal İzolasyon	,017	,896	,065	,949

Tablo 59'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için sosyal paylaşım sitelerine üye olma durumlarına göre internet bağımlılığı farklılığına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten büyük olan tüm boyutların sosyal paylaşım sitelerine üye olma durumlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 60. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin Sosyal Paylaşım Sitelerine Üyelik Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

Sosyal Paylaşım Sitelerine Üyelik		N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata.Ort.
Yoksunluk	Evet	116	3,22	,838	,078
	Hayır	17	3,88	,925	,224
Kontrol Güçlüğü	Evet	113	3,67	,691	,065
	Hayır	17	4,18	,609	,148
İşlevsellikte Bozulma	Evet	113	4,06	,773	,073
	Hayır	17	4,48	,608	,147
Sosyal İzolasyon	Evet	114	4,11	,720	,067
	Hayır	17	4,51	,397	,096

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	,304	,582	-2,986	,003
Kontrol Güçlüğü	,062	,804	-2,855	,005
İşlevsellikte Bozulma	1,079	,301	-2,158	,033
Sosyal İzolasyon	7,797	,006	-2,237	,027

Tablo 60'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için sosyal paylaşım sitelerine üye olma durumuna göre internet bağımlılığı boyutları farklılık test sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten küçük olan tüm internet bağımlılığı boyutlarının farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın görüldüğü boyutlar için Scheffe testi sonuçları ortalamaları incelendiğinde, anne babası boşanmamış öğrencilerde sosyal paylaşım sitelerine üyeliği bulunmayanların, bulunanlara göre düzeylerinin daha az olduğu belirlenmiştir.

Tablo 61. Anne Babası Boşanmış Öğrencilerin İnternet Kullanımında Anne Baba Denetimi Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

İnternet Kullanımı Anne Baba Denetimi		N	Ort.	Std. Sapma	Std. Hata. Ort.
Yoksunluk	Evet	25	2,85	,890	,178
	Hayır	57	2,74	,797	,106
Kontrol Güçlüğü	Evet	25	3,79	,441	,088
	Hayır	59	3,86	,710	,092
İşlevsellikte Bozulma	Evet	25	3,61	,638	,128
	Hayır	58	3,58	,969	,127
Sosyal İzolasyon	Evet	25	4,41	,469	,094
	Hayır	58	4,14	,722	,095

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	,544	,463	,538	,592
Kontrol Güçlüğü	4,664	,034	-,476	,635
İşlevsellikte Bozulma	6,601	,012	,154	,878
Sosyal İzolasyon	4,583	,035	1,672	,098

Tablo 61'de görüldüğü gibi anne babası boşanmış öğrenciler için internet kullanımında anne baba denetiminin olup olmaması durumuna göre internet bağımlılığı farklılığına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten büyük olan tüm boyutların internet kullanımında anne baba denetimi olup olmaması durumlarına göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 62. Anne Babası Boşanmamış Öğrencilerin İnternet Kullanımında Anne Baba Denetimi Durumlarına Göre İnternet Bağımlılığı Boyutları Farklılık Test Sonuçları

İnternet Kullanımı Anne Baba Denetimi		N	Ort.	Std.Sapma	Std.Hata.Ort.
Yoksunluk	Evet	59	3,42	,835	,109
	Hayır	74	3,20	,898	,104
Kontrol Güçlüğü	Evet	57	3,93	,634	,084
	Hayır	73	3,59	,716	,084
İşlevsellikte Bozulma	Evet	57	4,17	,741	,098
	Hayır	73	4,07	,785	,092
Sosyal İzolasyon	Evet	59	4,25	,738	,096
	Hayır	72	4,09	,660	,078

	Levene Testi		*t* Testi	
	F	P	*t*	*p*
Yoksunluk	,210	,648	1,429	,155
Kontrol Güçlüğü	,157	,693	2,858	,005
İşlevsellikte Bozulma	,846	,359	,749	,455
Sosyal İzolasyon	,572	,451	1,336	,184

Tablo 62'de görüldüğü gibi anne babası boşanmamış öğrenciler için internet kullanımında anne baba denetimi olup olmama durumuna göre internet bağımlılığı boyutları farklılık test sonuçları incelendiğinde, *p* değeri 0,05'ten küçük olan kontrol güçlüğü internet bağımlılığı boyutunun farklılık gösterdiği belirlenirken, *p* değeri 0,05'ten büyük çıkan yoksunluk, işlevsellikte bozulma ve sosyal izolasyon boyutlarının farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın görüldüğü kontrol güçlüğü boyutu için Scheffe testi sonuçları ortalamaları incelendiğinde, anne babası boşanmamış öğrencilerde internet kullanımında anne baba denetimi olanların, olmayanlara göre daha fazla düzeyde kontrol güçlüğü internet bağımlılığı düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Anne babası boşanmamış ergenlerde, anne babası boşanmış olup annesi çalışmayan ergenlerde, anne babası boşanmış ve serbest zaman aktivitesi olarak müzik dinleyen, internete giren ve bilgisayar oyunu oynayan ergenlerde, anne babası boşanmış ve internete ortak kullanılan bir alanda olan bilgisayardan bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış ve internete ortak kullanılan bir alanda olan bilgisayardan bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış olup internete günde 31-60dk arası bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmış ve internete günde ortalama 61-90dk arası bağlanan ergenlerde ve anne babası boşanmamış olup herhangi bir sosyal paylaşım sitesine üyeliği olan ergenlerde yoksunluk boyutunda internet bağımlılığı tespit edilmiştir.

Anne babası boşanmamış ergenlerde, anne babası boşandıktan sonra anne ile birlikte yaşayan ergenlerde, anne babası boşanmış olup annesi çalışmayan ergenlerde, anne babası boşanmamış ve babası üniversite mezunu olan ergenlerde, anne babası boşanmış ve serbest zaman aktivitesi olarak müzik dinleyen, internete giren ve bilgisayar oyunu oynayan ergenlerde, anne babası boşanmamış ve serbest zamanlarında spor yapan, internete giren ve müzik dinleyen ergenlerde, anne babası boşanmış ve internete ortak kullanılan bir alanda olan bilgisayardan bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış ve internete ortak kullanılan bir alanda olan bilgisayardan bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış olup internete günde 31-60dk arası bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmış ve internete günde ortalama 61-90dk arası bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış olup herhangi bir sosyal paylaşım sitesine üyeliği olan ergenlerde, anne ve babası boşanmamış olup internet kullanımları denetlenen ergenlerde işlevselde bozulma boyutunda internet bağımlılığı tespit edilmiştir.

Anne babası boşanmamış ergenlerde, anne babası boşandıktan sonra anne ile birlikte yaşayan ergenlerde, anne babası boşanmış olup annesi çalışmayan ergenlerde, anne ve babası boşanmış ve babası yönetici olan ergenlerde, anne babası boşanmış ve aile geliri 0-5000tl arasında olan ergenlerde, anne babası boşanmış ve serbest zaman aktivitesi olarak müzik dinleyen, internete giren ve bilgisayarda oyun oynayan ergenlerde, anne babası boşanmış ve internete ortak kullanılan bir alanda

olan bilgisayardan bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış ve internete ortak kullanılan bir alanda olan bilgisayardan bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış olup internete günde 31-60dk arası bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmış ve internete günde ortalama 61-90dk arası bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış olup herhangi bir sosyal paylaşım sitesine üyeliği olan ergenlerde kontrol güçlüğü boyutunda internet bağımlılığı tespit edilmiştir.

Anne babası boşanmış ve 1 kardeş (tek çocuk) olan ergenlerde, anne babası boşanmamış annesi ve babası üniversite mezunu olan ergenlerde, anne babası boşanmış ve babası üniversite mezunu olan ergenlerde, anne ve babası boşanmış annesi çalışmayan ergenlerde, anne babası boşanmış ve anne babası boşanmış ve serbest zaman aktivitesi olarak müzik dinleyen, internete giren ve bilgisayarda oyun oynayan ergenlerde, anne babası boşanmış ve internete ortak kullanılan bir alanda olan bilgisayardan bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış ve internete ortak kullanılan bir alanda olan bilgisayardan bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış olup internete günde 31-60dk arası bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmış ve internete günde ortalama 61-90dk arası bağlanan ergenlerde, anne babası boşanmamış olup herhangi bir sosyal paylaşım sitesine üyeliği olan ergenlerde sosyal izolasyon boyutunda internet bağımlılığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda anne babası boşanmamış ve boşanmış ergenlerin yoksunluk ve işlevselde bozulma boyutlarında internet bağımlılığı olduğu tespit edilirken anne babası boşanmamış ergenlerin anne babası boşanmış ergenlere göre yoksunluk ve işlevselde bozulma boyutlarında internet bağımlılığı düzeylerinin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Anne babanın boşanmış olması sonucunda çocuklarla ayrı ayrı geçirilen zamanların kalitesinin yüksek olmasıyla internet bağımlılığı düzeyleri daha az olabilmektedir.

Anne babası boşanmamış ve boşanmış ergenlerde internet bağımlılığının cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Eftekin (2015)'in ergenlik dönemindeki öğrencilerin internet bağımlılığı ve anne baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, bu çalışmaya paralel olarak internet bağımlılığın cinsiyete göre değişmediği bulunmuştur.

Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerde internet bağımlılığının ergenin yaşı değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde Çalışgan (2013)'ın ilköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ve siber zorbalık konulu çalışmasında internet bağımlılık eğilimlerinin yaşa göre farklılaşmadığını belirlemiştir.

Anne babası boşanmış ergenlerin kardeş sayılarına bakıldığında 1 kardeş (tek çocuk) oların 2 kardeş ve 3 kardeş olanlara kıyasla sosyal izolasyon boyutunda internet bağımlılığı olduğu bulunmuştur. Anne babanın boşanmış olması durumu 1 kardeş olan ergenlerde 1 den çok kardeş olanlara kıyasla anne babanın boşanmış olma durumuyla birlikte daha da yalnız hissedip sosyal çevreden kaçıp kendi içine kapanma istediği ve internet kullanımına yönelme durumu oluşturmuş olabilir.

Anne babası boşanmış ergenlerin annesinin ve babasının tekrar evlenme durumlarının internet bağımlılığı ile bir ilgisi olmadığı tespit edilmiştir. Anne ve babaların çocuklarına karşı gösterdikleri ilgi ve duydukları sorumluluktan boşanmanın ardından yeniden evlenmeleriyle değişmediği düşünülebilir.

Anne babası boşandıktan sonra annesi birlikte yaşayan ergenlerin babasıyla birlikte yaşayan ergenlere göre işlevselde bozulma ve kontrol güçlüğü boyutlarında internet bağımlısı oldukları bulunmuştur. Boşanma sonrasında babanın yaşanılan evde olmayışı ergenin denetiminin tek ebeveyne düşmesi ergenin internet kullanım düzeyini etkilemiş olabilir.

Anne ve babası boşanmamış ergenlerin annesi üniversite mezunu olanlarında sosyal izolasyon boyutunda internet bağımlısı oldukları tespit edilirken babası üniversite mezunu olanlarda kontrol güçlüğü ve sosyal izolasyon boyutlarında internet bağımlısı oldukları gözlemlenmiştir. Çevik ve Çelikkaleli (2010), ergenlerin arkadaş bağlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre inceledikleri araştırmada anne eğitim düzeyine göre internet bağımlılığının faklılık gösterdiğini ve annesi lise mezunu olan ergenlerin annesi ilköğretim mezunu ve okur yazar olmayan ergenlere göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiğini bu çalışmaya paralel olarak bulmuşlardır. Bu durum annenin eğitim

seviyesi yükseldikçe ergenlerin bilgiye kolay ulaşılabilmesi ve eğimlerine destek olunması adına internet erişimlerini kısıtlamamalarından kaynaklanıyor olabilir.

Anne ve babası boşanmamış ergenlerin babası üniversite mezunu olanlarda kontrol güçlüğü ve sosyal izolasyon boyutlarında internet bağımlısı oldukları tespit edilmiştir. Bu çalışmaya benzer olarak Eftekin (2015), ergenlik dönemindeki öğrencilerin internet bağımlılığı ve anne baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında internet bağımlılık düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığını belirtirken Gökçearslan ve Günbatar (2012)'nin ortaoğretim öğrencilerinde internet bağımlılığını incelediği çalışmasında bu çalışmaların aksine baba eğitim durumlarına göre internet bağımlılığının farklılaşmadığını tespit etmiştir.

Anne babası boşanmış ergenlerin annesi çalışmayanlarda tüm internet bağımlılığı boyutlarında internet bağımlılığı görülmektedir. Boşanmadan sonra annenin boşanma stresi ile başa çıkma süreçlerinde ergen ile yeteri kadar ilgilenememesi ergeni internet kullanımına yönlendirmiş olabilir.

Anne babası boşanmış olup babası yönetici olan ergenlerde ise işlevselde bozulma boyutunda internet bağımlılığı görülmektedir. Yönetici olan boşanmış babalar meslekleri gereği çalışma saatlerinin ve iş tempolarının fazla olması sebebiyle çocuklarıyla yeterince zaman geçirememelerinden dolayı ergen çocukları internet kullanımına yoğunlaşmış olabilir.

Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerde ailelerin gelir düzeyleri incelendiğinde ise anne babası boşanmış ve gelir düzeyi 0-5000tl arasında olan ergenlerde işlevselde bozulma düzeyinde internet bağımlılığı görülmektedir. Bu çalışmaya paralel olarak Çetinkaya (2013), ilköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığını incelediği araştırmasında ailelerin gelir düzeylerine göre internet bağımlılığı durumun farklılaştığını saptamıştır. İnternetin başka aktivitelere kıyasla maliyet açısından daha az masraflı olması ergeni ücretli farklı sosyal aktivitelere katılmaktansa internet başında zaman geçirmesine sebep olmuş olabilir.

Anne babası boşanmamış ve bilgisayarı evde ortak bir alanda kullanan ergenlerde tüm boyutlarda internet bağımlılığı tespit edilirken anne babası boşanmış ve bilgisayarı evde ortak bir alanda kullanan ergenlerde ise yoksunluk, işlevselde

bozulma ve sosyal izolasyon boyutlarında internet bağımlılığı gözlemlenmiştir. Buna paralel olarak Şahin (2011)'in ilköğretim okulu öğrencilerindeki internet bağımlılığı düzeylerini incelediği araştırmasında evde internet bağlantısına sahip olan öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyleri anlamlı bir şekilde daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlardan yola çıkarak internete ev ortamından kolayca bağlanabiliyor olmanın internet bağımlılığına daha fazla yol açtığı söylenebilir.

Anne babası boşanmış ve boşanmamış ergenlerin bu çalışmanın sonuçlarına göre bir cep telefonuna sahip olmanın ve cep telefonu üzerinden internete bağlanmanın internet bağımlılığı ile bir ilişkisi olmadığı görülürken Önay (2014)'ın ergenlerde internet bağımlılığı yordayıcıları olarak anne baba tutumları, iletişim becerisi ve yalnızlık algısı konulu çalışmasında bu çalışmanın aksine cep telefonu olanların internet bağımlılığı düzeylerinin cep telefonu olmayanların internet bağımlılığı düzeylerine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anne babası boşanmamış günde ortalama 31-60dk arası interneti kullanan ergenlerin tüm boyutlarda internet bağımlısı oldukları anne babası boşanmış günde ortalama 61-90dk aralıklarında interneti kullanan ergenlerin ise yine tüm boyutlarda internet bağımlısı oldukları tespit edilmiştir. Şahin (2014)'in ergenlik problemleri ve baş etme yöntemleri ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında öğrencilerin interneti kullanım sıklıkları arttıkça internet bağımlılığı düzeyinin de arttığını tespit etmiştir.

Anne babası boşanmamış ve herhangi bir sosyal paylaşım sitesine üyeliği bulunan ergenlerin tüm boyutlarda internet bağımlısı oldukları bulunmuştur. Ergenler gelişim dönemlerinde kendilerini öne çıkarmak bir grup içerisine dahil olmak, toplum içerisinde kabul görmek gibi ihtiyaçlarını sosyal medya üzerinden gerçekleştiriyor olabilirler. Bu sonuca benzer olarak Toraman (2013)'ın internet bağımlılığı ve sosyal ağ kullanım düzeylerinin ortaöğretim öğrencilerinin akademik başarıları ile ilişkisinin incelediği çalışmasında sosyal ağların internet bağımlılık düzeyine %23'lük etkisi olduğu bulunmuştur.

Anne babası boşanmamış ergenlerin anne babası internet kullanımını denetleyenlerde kontrol güçlüğü boyutunda internet bağımlılığı tespit edilmiştir.

Otoriteye karşı çıkma dönemlerinde olan ergenlerin internet kullanımlarının denetleniyor olması onları daha fazla internet kullanımına yöneltmiş olabilir.

Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Bu araştırma lise eğitimi gören öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Yapılacak daha sonraki çalışmalarda ilkokul, ortaokul ve üniversite öğrencileri ele alınarak internet bağımlılığı durumunun diğer eğitim düzeyindeki öğrencileri ne ölçüde etkilediği incelenmelidir.
- Okullarda, okul idaresi, bilişim teknolojileri öğretmeni ve rehber öğretmen aracılığıyla hem öğrenci hem de velileri internetin olumlu ve olumsuz tarafları, internetin bilinçli ve sağlıklı kullanımı, internet kullanımın tehlikeli ve riskli yönleri hakkında bilgilendirici seminerler toplantılar düzenlenmelidir.
- Okul rehber öğretmenleri internetin zararlı kullanımına yönelik önleyici çalışmalar planlanmalıdır. Bu çalışmalar planlanırken bu araştırma ve buna benzer araştırma sonuçları göz önünde bulundurulmalıdır.
- Ebeveynler bağımlılık ve ergenlik dönemi özellikleri ve ergenlere karşı tutum ve yaklaşımın nasıl olması gerektiği konularında bilinçlenmelidir.
- Ebeveynler boşanma konusunda boşanma öncesinde ve boşanma sürecinde bilinçli olmalı ve çocuklarını etkileyecek, onların yalnızlaşmasına, internete yönelmesine, sosyal çevreden uzaklaşmasına sebep olacak stres ortamları yaratmamalıdırlar.

KAYNAKÇA

Akınoğlu, P., (2002). "*Eğitim ve Sosyalleşme Açısından İnternet Kullanımı: İstanbul Örneği",* Yayınlanmış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alptekin, K., (2011). "Düzce İl Merkezindeki Boşanmalar Üzerine Bir Çalışma", *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi, 22(2),* 37-62.

Amato, P.R. ve Keith, B., (1991). "Parental Divorce and the Well-Being of Children: A Meta-Analysis", *Psychological Bulletin. 110(1),* 26-46.

Arıcak, T., (2015). *Siber Alemin Avatar Çocukları* (1. Baskı), İstanbul: Remzi Kitapevi.

Ateş Çöl, I., Sönmez, M.B., Vardar, M.E., (2016). "Alkol Bağımlısı Olan Hastalarda İçsel Farkındalığın Değerlendirilmesi", *Arch Neuropsychiatr. 53,* 17-22.

Bilici, A. B., (2014). "Boşanma Sürecinin Çocuklar Üzerindeki Psiko-Sosyal Etkileri", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. 17(2),* 79-110.

Burger, J. M., (2006). 3.Bölüm. Personality (1.baskı). (İ.D. Erguvan Sarıoğlu, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları. (2004).

Burger, J. M., (2006). 5.Bölüm. Personality (1.baskı). (İ.D. Erguvan Sarıoğlu, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları. (2004).

Cüceloğlu, D., (2004). *İnsan ve Davranışı* (13. Baskı). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Çam, H.H., (2014). *"Adölesanlarda İnternet Bağımlılığı Prevalansı İle Psikopatolojik Semptomlar Ve Obezite Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Çalışgan, H., (2013). "*İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Siber Zorbalık",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çetin, Y., Özcan, S., Taş, H.Y., (2013). "Sigara ile Mücadelede Toplumsal Bilinç", *Emek ve Toplum. 2(4),* 152-175.

Çetinkaya, M., (2013). "*İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının İncelenmesi",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çevik, G. B. ve Çelikkaleli, Ö., (2010). "Ergenlerin Arkadaş Bağlılığı ve İnternet Bağımlılığının Cinsiyet, Ebeveyn Tutumu ve Anne Baba Eğitim Düzeylerine Göre İncelenmesi", *Çanakkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19(3),* 225-240.

Dinç, M., Bahadır, Ç., (2017). *Türk Medeni Kanunu* (7.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Dinçel, E., (2006). *"Ergenlik Dönemi Gelişimsel Ödevleri ve Psikolojik Problemler",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Eftekin, P., (2015). "*Ergenlik dönemindeki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı ve Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ercan, L., (2001). "Ergenlik Döneminde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi, 9(2),* 47-58.

Erdoğan, H. N. Ö., (2014). "Ergenlik Döneminin Dini ve Toplumsal Gelişimi", *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1),* 153-165.

Ertekin, Y., Ertekin, H., Uludağ, A. ve Tekin, M., (2016). "İlköğretim 8.Sınıf Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı: Çanakkale Örneklemi", *Türk Aile Hekimleri Dergisi, 20(2),* 72-76.

Gindes, M., (1998). "The Psychological Effects of Relocation for Children of Divore", *Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers, 15,* 119-148.

Gökçearslan, Ş. ve Günbatar, M.S., (2012). "Ortaöğrenim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı", *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 2(2),* 10-24.

Günüç, S., (2009). "*İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bazı Demografik Değişkenler İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Işık, U., (2007). *"Medya Bağımlılığı Teorisi Doğrultusunda İnternet Kullanımının Etkileri ve İnternet Bağımlılığı",* Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnan, A., (2010). *"İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretim öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı",* Yayınlanmış Yüksek Lisan Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kandeğer, A., Bozkurt, H., (2016). "Obeziteye Giden Kral Yolu: Gıda Bağımlılığı Olgu Sunumu", *Bağımlılık Dergisi, 17(3),* 135-138.

Nazlı, S., (2014). *Aile Danışmanlığı* (11. Baskı), Ankara: Anı.

Nuray Şimşek, Akça, N. K., Mahmut Şimşek., (2015). "Lise Öğrencilerinde Umutsuzluk ve İnternet Bağımlılığı", *TAF Preventive Medicine Bulletin, 1(14),* 7-14.

Önay, N., (2014). "*Ergenlerin İnternet Bağımlılığı Yordayıcıları Olarak Ana Baba Tutumları, İletişim becerisi Ve Yalnızlık Algısı",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öngider, N., (2006). *" Evli ve Boşanmış Ailelerde Algılanan Ebeveyn Kabul veya Reddinin Çocuğun Psikolojik Uyumu Üzerindeki Etkileri".* Yayınlanmış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öngider, N., (2011). "Anksiyete Düzeyleri Açısından Boşanmış ve Evli Anneler ile Çocuklarının İncelenmesi", *Nöropsikiyatri Arvişi, 48,* 66-70.

Öngider, N., (2013). "Boşanmanın Çocuk Üzerindeki Etkileri", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar - Current Approaches in Psychiatry. 5(2),* 140-161.

Öztürk, Ö., Odabaşıoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y., Kalyoncu, Ö.A., (2007). "İnternet Bağımlılığı: Kliniği ve Tedavisi", *Bağımlılık Dergisi, 8(1),* 36-41.

Pınarcı, G., (2014). *"Üniversite Öğrencilerinde Kumar Oynama, Patolojik Kumar Bağımlılığı Ve İlişkili Karakter Özellikleri"*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Madde Bağımlılığı, Toksikoloji ve İlaç Bilimleri Enstitüsü.

Sardoğan, M., Karahan, T., Dicle, A., Menteş, Ö., (2007). "Ebeveyne Bağlanma Düzeyine ve Anne-Babanın Boşanma/Birliktelik Durumuna Göre Çocuklarda Evlilik Çatışmasını Algılama Biçimleri", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 23,* 12-23.

Serin, N., Öztürk, S., (2007). "Anne-Babası Boşanmış 9-13 Yaşlarındaki Çocuklar İle Aynı Yaş Grubundaki Anne-Babası Boşanmamış Çocukların Benlik Saygısı Ve Kaygı Düzeyleri", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(8),* 117-128.

Sezgin, İ., (2013) *"Çanakkale Kırsal Bölgesinde Ergenlik Dönemindeki Gençlerin (13-19 Yaş Grubu) Giysilerinde Renk Tercihleri",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sucu, İ., (2007). "*Boşanmış Kadınların Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrası Toplumsal Kabulleri",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şahin, M., (2011). "*İlköğretim Okulu Öğrencilerindeki İnternet Bağımlılığı",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şahin, N., (2014). "*Ergenlik Problemleri ve Baş Etme Yöntemleri İle İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Parman,T., (2010). "Ergenliğin Yüzleri", (1.baskı) içinde (31-32). İstanbul: Bağlam.

TDK, (2017). *"Boşanma"*. Erişim Tarihi:23.03.2017. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58e53a2aae17d0.61791704

Toraman, M., (2013). "*İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Ağ Kullanım Düzeylerinin Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle İlişkisinin İncelenmesi",* Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

TUİK, (2015). *"Evlenme ve Boşanma İstatistikleri".* Erişim Tarihi:16.04.2017. http://www.tuik.gov.tr)http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21515.

TUİK, (2016). *"Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması".* Erişim Tarihi:16.04.2017. http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779.

Vardar, E., Vardar, S., Toksöz, İ., Süt, N., (2012). "Egzersiz Bağımlılığı ve Psikopatolojik Özelliklerinin Değerlendirilmesi", *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi, 25(1),* 51-57.

Yavuzer, H., (2015), "Çocuğu Tanımak ve Anlamak", (13. Baskı), İstanbul: Remzi.

Yavuzer, H., (2009), "Gençleri Anlamak", (4. Baskı), İstanbul: Remzi.

Yeşilay, (2017). *"Bağımlılık Nedir".* Erişim Tarihi:20.03.2017, http://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/bagimlilik-nedir

Yıldırım, N., (2004). "Türkiye'de Boşanma ve Sebepleri", *Bilig, 28,* 59-81.

Young KS., (1996). "Internet addiction: The Emergence Of A New Clinical Disorder", *Published in CyberPsychology and Behavior. 1(3),* 237-244.

Zara, A., (2013). "Kadınlar, Erkekler ve Çocuklar İçin Boşanma Terapisi", (1. Baskı), Ankara: İmge.

EKLER

EK-1: Kişisel Bilgi Formu

EK-2: İnternet Bağımlılığı Ölçeği

EK-3: İnternet Bağımlılığı Ölçeği Onayı

EK-1: Kişisel Bilgi Formu

Sevgili öğrenciler,

Bu ölçek, ilköğretim öğrencilerinin internet kullanımlarına yönelik bir araştırmaya destek vermesi amacıyla yapılmaktadır. İsim-soyisim yazmayınız. Sizlerden listede yer alan soruları dikkatlice okuyup kendinize en uygun gelen seçeneği **(X)** işareti ile işaretlemeniz beklenmektedir. Lütfen bütün soruları eksiksiz cevaplamaya çalışın. Vaktinizi ayırıp yardımcı olduğunuz ve sorulan soruları samimiyetle cevapladığınız için teşekkür ederim.

Gülşen ARSLAN
İstanbul Ticaret Üniversitesi
Aile Danışmanlığı ve Eğitimi
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Cinsiyetiniz:

( ) Kız ( ) Erkek

2. Yaşınız:

( ) 12 ( ) 13 ( ) 14 ( ) 15 ( ) 16

3.Siz dahil kaç kardeşsiniz?.....

4.Kaçıncı çocuksunuz?.....

5.Anne babanız:

( ) Birlikte yaşıyor

( ) Anne hayatta değil

( ) Baba hayatta değil

( ) Anne baba ayrı yaşıyor - Ayrı yaşamaya başlama tarihi(Ay-Yıl):.....

( ) Anne baba boşandılar - Boşanma tarihi(Ay-Yıl):.....

- Anneniz boşandıktan sonra yeniden evlendi mi?
  ( ) Evet ( )Hayır

- Babanız boşandıktan sonra yeniden evlendi mi?
  ( ) Evet ( )Hayır

6. **Eğer anne ve babanız birlikte değilse şu an kiminle yaşıyorsunuz? (Anne ve babanız birlikteyse bu soruyu geçebilirsiniz.)**

( ) Anne ve babamla ( ) Annemle ( ) Babamla
( ) Akrabalarımla ( ) Diğer.....

7.Annenizin eğitim durumu nedir?

( ) Okur yazar değil ( ) Okur yazar ( ) İlkokul mezunu
( ) Ortaokul mezunu ( ) Lise mezunu
( ) Üniversite mezunu ( ) Yüksek lisans - Doktora mezunu

8.Annenizin mesleği nedir?

( ) Çalışmıyor ( ) Öğretmen ( ) Doktor ( ) Avukat
( ) Mimar ( ) Mühendis
( ) Diğer.....

9.Babanızın eğitim durumu nedir?

( ) Okur yazar değil ( ) Okur yazar ( ) İlkokul mezunu
( ) Ortaokul mezunu ( ) Lise mezunu
( ) Üniversite mezunu ( ) Yüksek lisans - Doktora mezunu

10.Babanızın mesleği nedir?

( ) Çalışmıyor ( ) Öğretmen ( ) Doktor ( ) Avukat
( ) Mimar ( ) Mühendis
( ) Diğer.....

11. Ailenizin gelir durumu nasıldır?

( ) 0-5.000tl arası ( )5.001-10.000tl arası ( )10.001-30.000tl arası ( )30.001tl ve üzeri

12.Serbest zamanlarınızda yapmaktan en çok hoşlandığınız aktivite hangisidir?

( ) Spor yapmak ( ) Kitap okumak ( ) Resim yapmak
( ) Müzik dinlemek ( ) İnternete girmek
( ) Bilgisayar oyunu oynamak ( ) Diğer.....

13.Evinizde bilgisayar var mı?

( ) Evet ( )Hayır

14.Evinizde bilgisayar varsa nasıl bir ortamda?

( ) Bana özel bir odada ( ) Başkasına ait bir odada ( ) Ortak kullanılan bir odada

15.Evinizde bilgisayar varsa internete bağlı mı?

( ) Evet ( ) Hayır

16.Cep telefonunuz var mı?

( ) Evet ( ) Hayır

17.Cep telefonunuzdan internete bağlanır mısınız?

( ) Evet ( ) Hayır

18.Gün içerisinde en çok ne zaman internet kullanırsınız?

( ) Sabah ( ) Öğle ( ) Akşam ( ) Gece

19.Günde ortalama ne kadar süre İnternet kullanıyorsunuz?

( ) 0-30 dakika arası ( ) 31-60 dakika arası ( ) 60-90 dakika arası
( ) 91-120 dakika arası ( ) 120 dakikadan fazla

20.Herhangi bir sosyal paylaşım sitesine üyeliğiniz var mı?

( ) Evet ( ) Hayır

21.İnternet kullanımınızı anne veya babanız denetler mi?

( ) Evet ( ) Hayır

EK-2: İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için her zaman doğru ise **"Tamamen Katılıyorum"**, genelde doğru ise **"Katılıyorum"**, emin değilseniz **"Kararsızım"**, genelde doğru değilse **"Katılmıyorum",** hiçbir zaman doğru değilse **"Kesinlikle Katılmıyorum"** şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.		**Tamamen Katılıyorum**	**Katılıyorum**	**Kararsızım**	**Katılmıyorum**	**Kesinlikle Katılmıyorum**
1	İnternet kullanmadığım zaman kendimi gergin/huzursuz hissederim.					
2	İnternet kullanmak isteyip de kullanamadığım zaman sinirli/öfkeli olurum.					
3	İnternet bağlantısı koparsa ya da yavaşlarsa sinirlenirim/öfkelenirim.					
4	İnternet kullandığım zamanlarda hiç olmadığım kadar mutlu/huzurlu olurum.					
5	Kendimi endişeli ya da sıkıntılı hissettiğim zamanlarda internet kullanmak beni rahatlatır.					
6	Birileri beni internetin başından kaldırırsa sinirlenirim.					
7	Sorunlarımdan kaçmak için internet kullanmaya yönelirim.					
8	İnternete, planladığım zamanda giremezsem sinirlenirim.					
9	Çevremde birileri varken, yalnız kalıp, internete girmeyi isterim.					
10	İnterneti kullanmadığım zamanlarda internete girmek için sabırsızlanırım.					
11	Gittiğim yerlerde internet bağlantısı ararım.					
12	İnternet kullanmamı sınırlamakta ya da kontrol etmekte güçlük çekerim.					
13	Sabah uyandığımda ilk aklıma gelen internete girmek olur.					
14	İnternette her defasında, bir öncekinden daha uzun süre kalmak isterim.					
15	İnternette planladığımdan daha uzun süre kalırım.					
16	İnterneti kullanmadığım zamanlarda bile interneti düşünürüm.					
17	İnternette iken acıktığımı, susadığımı hissetmem ya da farkına varmam.					
18	İnternette daha fazla zaman geçirmek için başka planlarımı iptal ederim.					
19	İstediğim zaman internetin başından kalkamam.					
20	Ailem beni çağırsa dahi internetin başından kalkamam.					
21	İnterneti kullanmak için uykumdan ödün veririm.					
22	İnternet kullanmamdan dolayı ailem ile sorunlar yaşarım.					
23	Arkadaşlarım beni çağırsa bile internetin başından kalkamam.					
24	İnternet kullanmamdan dolayı başka etkinliklere (spor,sinema,kitap okuma vb.) ilgim azalır.					
25	İnternet kullanmamdan dolayı ev/iş/okul sorumluluklarımı yerine getiremem ya da ihmal ederim.					
26	Çevremdekiler internette harcadığım zamandan dolayı şikayet eder.					

27	İnternet kullanmamdan dolayı ailem ile daha az zaman geçiririm.					
28	internet kullanmamdan dolayı arkadaşlarım ile daha az zaman geçiririm.					
29	İnternet kullanmamdan dolayı arkadaşlarım ile sorunlar yaşarım.					
30	İnternet ortamında edindiğim arkadaşlıkları gerçek yaşamdaki arkadaşlarıma tercih ederim.					
31	Gerçek yaşamdaki arkadaşlarımla dışarıda görüşmek yerine internette görüşmeyi tercih ederim.					
32	Arkadaşlarımı internetten edinirim.					
33	İnternet benim en iyi arkadaşımdır.					
34	İnternetsiz bir yaşam bana anlamsız/boş gelir.					
35	İnternet kullanmamdan dolayı yüz yüze iletişimde zorluk yaşarım.					

EK-3: İnternet Bağımlılığı Ölçeği Onayı

İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ Gelen Kutusu x

Gülşen Arslan <gulsenars@gmail.com> 19.12.2016
Alıcı: selimgunuc

Merhaba,
Ben İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitimi yüksek lisans tez aşaması öğrencisiyim. 2009 yılında tamamlamış olduğunuz yüksek lisans tezinizde geliştirdiğiniz ölçeği, yüksek lisans tezim için kullanmam mümkün müdür?

Saygılar,
Gülşen ARSLAN

Selim Günüç 19.12.2016
Alıcı: bana

Merhaba Kullanabilirsiniz,

O ölçek 2010 yılında hacettepe de yayınlandı, onu kaynak gösterebilirsiniz

Yrd. Doç. Dr. Selim GÜNÜÇ
Siber Psikoloji ve Teknoloji Entegrasyonu
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Assistant Professor Selim GUNUC
Cyber Psychology and Technology Integration
Department of Computer Education and Instructional Technologies